

Παγκύπριες Εξετάσεις

Εισήγηση για εκσυγχρονισμό
του θεσμού των
Παγκύπριων Εξετάσεων

Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού κος Κώστας Καδής, μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για εκσυγχρονισμό και βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος, αποφάσισε τη σύσταση Επιτροπής, στην οποία ανέθεσε την αξιολόγηση της διαδικασίας διεξαγωγής των Παγκυπρίων Εξετάσεων – όπως αυτή εφαρμόζεται από το 2006 – και τη διαμόρφωση συγκεκριμένης πρότασης για βελτίωσή της.

Στην πρώτη συνεδρία της Επιτροπής στις 2 Δεκεμβρίου 2014, ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού ανέπτυξε τους όρους εντολής του, και καθορίστηκε το ακριβές πλαίσιο εργασιών της Επιτροπής, που είναι το ακόλουθο:

- Διερεύνηση της αναγκαιότητας διαχωρισμού των Παγκύπριων Εξετάσεων σε Απολυτήριες Εξετάσεις και σε Εξετάσεις Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (ΑΑΕΙ) Κύπρου και Ελλάδας.
- Σύνοψη και λειτουργία επιτροπών θεματοθετών και επιτροπών βαθμολογητών (τρόπος επιλογής, επιμόρφωση, αξιολόγηση, δημιουργία μητρώων κτλ).
- Βελτίωση της διαδικασίας διόρθωσης των γραπτών (συντονισμοί και παρακολούθηση βαθμολόγησης, επίλυση προβλημάτων).
- Στατιστική επεξεργασία αρχικών βαθμολογιών και υπολογισμός τελικού βαθμού.
- Καταρτισμός εξεταστικών δοκιμών (δομή, εγκυρότητα, βαθμός δυσκολίας / διάκρισης κτλ).
- Διερεύνηση της δυνατότητας / σκοπιμότητας για δημιουργία τράπεζας θεμάτων.
- Διερεύνηση της δυνατότητας εφαρμογής περαιτέρω μηχανισμών για διασφάλιση του αδιάβλητου των εξετάσεων.

Η Επιτροπή εργάστηκε σε τακτικές συνεδρίες και στις 30 Σεπτεμβρίου 2015 παρέδωσε την Πρότασή της στον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού.

Σύνθεση Επιτροπής

1. Δρ Τέρψα Κωνσταντινίδου – Προϊστάμενη Υπηρεσίας Εξετάσεων, Πρόεδρος
2. Δρ Λεωνίδα Κυριακίδη – Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κύπρου
3. Δρ Κυπριανός Λούης – Διευθυντής Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης

4. Δρ Τάσος Μενελάου – ΠΛΕ Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
5. κος Δημήτρης Ταλιαδώρος – Πρόεδρος ΟΕΛΜΕΚ
6. κος Ντίνος Τσέλεπος – εκπρόσωπος ΟΛΤΕΚ
7. κα Δανάη Γεωργιάδου – Λειτουργός Γραφείου Υπουργού

Σύνοψη Εισηγήσεων Επιτροπής

1. Το υφιστάμενο σύστημα των Παγκύπριων Εξετάσεων (ΠΕ) επιχειρεί να εξυπηρετήσει ταυτόχρονα τον συγκριτικό και τον διαμορφωτικό σκοπό της αξιολόγησης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παρουσιάζονται διάφορα προβλήματα στην όλη διαδικασία. Η Επιτροπή Παγκύπριων Εξετάσεων, αφού μελέτησε όλα τα σχετικά θέματα, αποφάσισε να εισηγηθεί τον διαχωρισμό τους σε Παγκύπριες Εξετάσεις Απόλυσης (ΠΕΑ), οι οποίες θα εξυπηρετούν τον διαμορφωτικό σκοπό της αξιολόγησης, και σε Παγκύπριες Εξετάσεις Πρόσβασης (ΠΕΠ), οι οποίες θα εξυπηρετούν τον συγκριτικό σκοπό της αξιολόγησης.
2. Οι ΠΕΑ θα διεξάγονται στο τέλος κάθε τετραμήνου του σχολικού έτους βάσει συγκεκριμένου Πίνακα Προδιαγραφών, ο οποίος θα απορρέει από την καθορισθείσα διδακτέα ύλη των δυο τετραμήνων της Γ΄ Λυκείου όλων των εξεταζομένων για σκοπούς απόλυσης μαθημάτων, και θα στοχεύουν στην αξιολόγηση των ικανοτήτων των μαθητών στο κάθε μάθημα. Οι ΠΕΑ θα διεξάγονται σε παγκύπρια βάση, και την ευθύνη οργάνωσης και διεξαγωγής τους και εξαγωγής των αποτελεσμάτων θα έχουν οι Διευθύνσεις Μέσης Γενικής (ΔΜΓΕ), και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΔΜΤΕΕ).
3. Οι ΠΕΠ θα διεξάγονται τον Ιούνιο κάθε σχολικού έτους και θα αφορούν το σύνολο της καθορισθείσας διδακτέας ύλης της Γ΄ Λυκείου όλων των εξεταζομένων για σκοπούς πρόσβασης μαθημάτων. Την ευθύνη της οργάνωσης και διεξαγωγής των εξετάσεων και εξαγωγής των αποτελεσμάτων θα έχει η Υπηρεσία Εξετάσεων.
4. Βάσει των αποτελεσμάτων των ΠΕΑ (διαμορφωτική αξιολόγηση), και πριν από τις ΠΕΠ, εισάγεται ο θεσμός της υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας διάρκειας δυο εβδομάδων, με στόχο την αντιμετώπιση των διδακτικών αναγκών

των μαθητών και την ενίσχυση του γνωσιολογικού υπόβαθρού τους γενικότερα, και ειδικότερα στα εξεταζόμενα μαθήματα πρόσβασης.

5. Τα εξεταζόμενα μαθήματα πρόσβασης στα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΑΕΙ) της Κύπρου και της Ελλάδας θα είναι τέσσερα για κάθε Πλαίσιο Πρόσβασης, ενώ τα εξεταζόμενα μαθήματα πρόσβασης στα Ιδρύματα Ανώτερης Εκπαίδευσης (ΤΕΙ/ ΑΞΙΚ) θα είναι τρία. Κάθε υποψήφιος θα έχει το δικαίωμα να παρακαθίσει σε ένα ή περισσότερα Πλαίσια Πρόσβασης ανάλογα με τα μαθήματα επιλογής του στη Μέση Εκπαίδευση. Ο Βαθμός Κατάταξης για κάθε Πλαίσιο Πρόσβασης εξάγεται βάσει των αποτελεσμάτων του υποψηφίου στα τέσσερα εξεταζόμενα μαθήματα για τα ΑΑΕΙ και στα τρία εξεταζόμενα μαθήματα για τα ΤΕΙ και ΑΞΙΚ. Ο υποψήφιος που επιλέγει να παρακαθίσει σε περισσότερα από ένα Πλαίσια Πρόσβασης οφείλει να δηλώσει τα μαθήματα εκ των οποίων θα εξαχθεί ο Βαθμός Κατάταξης για κάθε Πλαίσιο.
6. Οι εξετάσεις προαγωγής σε όλες τις τάξεις Γυμνασίου, Λυκείου και Τεχνικών Σχολών θα εξυπηρετούν, όπως και οι ΠΕΑ, τον διαμορφωτικό σκοπό της αξιολόγησης και θα διεξάγονται στο τέλος των δυο τετραμήνων. Οι εξετάσεις μπορούν να διεξάγονται σε επίπεδο σχολείου και θα στηρίζονται στη διδακτέα ύλη κάθε τετραμήνου όλων των εξεταζομένων για σκοπούς προαγωγής μαθημάτων. Επίσης, η Επιτροπή θεωρεί αναγκαία την καθιέρωση εξετάσεων διαμορφωτικού χαρακτήρα σε επίπεδο σχολείου για τη μετάβαση των μαθητών από το Δημοτικό Σχολείο στο Γυμνάσιο.
7. Στο τέλος κάθε τετραμήνου όλων των τάξεων Γυμνασίου, Λυκείου και Τεχνικών Σχολών εισάγεται ο θεσμός της υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας διάρκειας δυο εβδομάδων, η οποία θα βασίζεται στα αποτελέσματα της διαμορφωτικής αξιολόγησης των τετραμήνων.
8. Οι ανεξετάσεις Σεπτεμβρίου και οι εξετάσεις για τους μαθητές των οποίων η φοίτηση χαρακτηρίζεται ως «μη πλήρης» μεταφέρονται τον Ιούνιο του ίδιου σχολικού έτους. Οι μαθητές που θα παραπέμπονται σε ανεξέταση θα είναι υποχρεωμένοι, μετά τις εξετάσεις του β' τετραμήνου (Ιούνιος), να παρακολουθήσουν μαθήματα υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας διάρκειας δυο εβδομάδων για τα μαθήματα στα οποία υστερούν.

9. Ως ημέρα προσέλευσης των μαθητών και έναρξης των μαθημάτων του σχολικού έτους ορίζεται η τρίτη εργάσιμη ημέρα του Σεπτεμβρίου κάθε έτους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Επιτροπή για τις Παγκύπριες Εξετάσεις, ενεργώντας σύμφωνα με τους όρους εντολής της, καταθέτει πρόταση που εστιάζεται στη διαφοροποίηση του υφιστάμενου Συστήματος των Παγκύπριων Εξετάσεων (Απολυτήριων και Εισαγωγικών) – που διενεργούνται από την Υπηρεσία Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης – σε ό,τι αφορά τον σκοπό τους και τις διαδικασίες που ακολουθούνται. Το υφιστάμενο σύστημα των Παγκύπριων Εξετάσεων, βάσει του σχετικού περί διεξαγωγής των Παγκύπριων Εξετάσεων Νόμου 22(1) 2006, εξυπηρετεί δύο σκοπούς, που είναι αφενός η χορήγηση Απολυτηρίου στους μαθητές των Δημοσίων ή και Ιδιωτικών σχολείων ίδιου ή παρόμοιου τύπου Μέσης Εκπαίδευσης, και αφετέρου η χορήγηση του «Πιστοποιητικού Πρόσβασης» και του Γενικού Βαθμού Κατάταξης για εισδοχή των υποψηφίων στα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΑΕΙ) της Κύπρου και της Ελλάδας. Στην παρούσα φάση οι δύο σκοποί εξυπηρετούνται μέσα από μια εξέταση και συνεπώς από το ίδιο εξεταστικό δοκίμιο.

Η Επιτροπή για τις Παγκύπριες Εξετάσεις πιστεύει ότι ο διαχωρισμός της παρούσας ενιαίας εξέτασης σε δύο διαφορετικές εξετάσεις που θα εξυπηρετούν τον εκάστοτε σκοπό (Απόλυση ή Εισαγωγή στα ΑΑΕΙ) είναι απαραίτητος, τόσο για την ποιότητα των εξεταστικών δοκιμίων, όσο και για την καλύτερη αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των δύο εξετάσεων.

Η Επιτροπή, αφού έλαβε υπόψη τους όρους εντολής που τέθηκαν από τον Υπουργό και μελέτησε το υφιστάμενο σύστημα των ΠΕ, τις διάφορες εισηγήσεις για αναβάθμιση των διαδικασιών που έχει υποβάλει κατά καιρούς η Υπηρεσία Εξετάσεων, όπως και την Πρόταση του Επιστημονικού Συμβουλίου Εξετάσεων για εκσυγχρονισμό των Εξετάσεων (2010), προχώρησε στη διαμόρφωση συγκεκριμένης εισήγησης, που απαρτίζεται από τις ακόλουθες ενότητες:

1. Ανάλυση και αξιολόγηση του υφιστάμενου συστήματος
2. Πρόταση για βελτίωση του υφιστάμενου συστήματος

3. Αιτιολόγηση Πρότασης
4. Διαδικασίες διεξαγωγής Παγκύπριων Εξετάσεων Απόλυσης (ΠΕΑ) στο τέλος κάθε τετραμήνου και παροχής υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας
5. Διαδικασίες διεξαγωγής Παγκύπριων Εξετάσεων για σκοπούς πρόσβασης (ΠΕΠ) στα Δημόσια Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΑΕΙ) της Κύπρου και της Ελλάδας.
6. Διαδικασίες μετα-αξιολόγησης.

1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Οι ΠΕ αποτελούν έναν σημαντικό θεσμό του εκπαιδευτικού συστήματος της Κύπρου, αφού είναι οι μοναδικές εξετάσεις που διεξάγονται σε παγκύπριο επίπεδο. Τα αποτελέσματα των ΠΕ χρησιμοποιούνται τόσο για σκοπούς χορήγησης Απολυτηρίου σε τελειόφοιτους μαθητές, όσο και για χορήγηση του Πιστοποιητικού Πρόσβασης και του Γενικού Βαθμού Κατάταξης, βάσει των οποίων γίνεται η κατανομή των θέσεων που παραχωρούνται από τα ΑΑΕΙ της Κύπρου και της Ελλάδας. Το υφιστάμενο σύστημα των ΠΕ δίνει έμφαση στον συγκριτικό σκοπό της αξιολόγησης αγνοώντας σε μεγάλο βαθμό τον διαμορφωτικό σκοπό. Ακολούθως, καταδεικνύονται τα θετικά στοιχεία του ισχύοντος συστήματος, αλλά και τα αρνητικά. Η Επιτροπή θεωρεί απαραίτητη την αναγνώριση και αποδοχή των αρνητικών, ώστε να καταστεί δυνατή η βελτίωση του συστήματος.

Θετικά στοιχεία του υφιστάμενου συστήματος:

- 1) Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας που πραγματοποιήθηκε στη βάση των βαθμολογιών πρόσβασης συμμετεχόντων στις ΠΕ, το παρόν σύστημα χαρακτηρίζεται από πολύ καλή προβλεπτική εγκυρότητα (Κυριακίδης, 2010). Συγκεκριμένα, η έρευνα αυτή χρησιμοποίησε ως δεδομένα τις βαθμολογίες πρόσβασης όλων των υποψηφίων στις ΠΕ 2001 και στις ΠΕ 2002, και διερεύνησε κατά πόσον οι συγκεκριμένες βαθμολογίες είχαν σχέση με την μετέπειτα ακαδημαϊκή και επαγγελματική πορεία των ατόμων αυτών. Η έρευνα αυτή κατέδειξε ότι τα αποτελέσματα των ΠΕ είναι δυνατό να προβλέψουν την ακαδημαϊκή ανέλιξη και την επαγγελματική σταδιοδρομία

ενώ οι βαθμολογίες σε επίπεδο σχολείου δεν έχουν καμία προβλεπτική εγκυρότητα.

- 2) Το υφιστάμενο σύστημα εξετάσεων χαρακτηρίζεται από υψηλή, εσωτερική αξιοπιστία ($\alpha \geq 0.90$) - internal reliability of each scale - και σχετικά καλή συνέπεια όσον αφορά στη βαθμολόγηση των γραπτών (inter-rater reliability). Σε ορισμένα εξεταστικά δοκίμια το ποσοστό των γραπτών που χρειάζεται αναβαθμολόγηση είναι σχετικά ψηλό σε σχέση με τα διεθνή πρότυπα (AERA, APA & NCME, 2014).
- 3) Η ανάλυση των εξεταστικών δοκιμίων του υφιστάμενου συστήματος δείχνει ότι οι περισσότερες ερωτήσεις έχουν ικανοποιητικό δείκτη διάκρισης και άρα δίνεται η δυνατότητα διάκρισης και επιλογής των καταλληλότερων υποψηφίων για εισδοχή στα ΑΑΕΙ. Βεβαίως, στην περίπτωση που η αξιολόγηση θα έχει ως μοναδικό στόχο της την επιλογή των καλύτερων υποψηφίων για εξασφάλιση θέσης σε συγκεκριμένες σχολές, θα ήταν επιστημονικά ορθότερο ο δείκτης διάκρισης των εξεταστικών δοκιμίων να είναι ακόμα ψηλότερος.
- 4) Το σύστημα της στατιστικής επεξεργασίας των βαθμολογιών των υποψηφίων για σκοπούς πρόσβασης στα ΑΑΕΙ, η οποία εφαρμόζεται βάσει του σχετικού Νόμου 22(1)/2006, είναι ικανοποιητικό (Κυριακίδης, 2010). Σχετική έρευνα έδειξε ότι η στατιστική μέθοδος που χρησιμοποιείται για σκοπούς εξαγωγής του Γενικού βαθμού Κατάταξης των υποψηφίων οδηγεί σε παρόμοια κατάταξη με αυτή στην οποία θα οδηγούσε η χρήση μεθόδων της σύγχρονης θεωρίας μέτρησης (Item Response Theory). Εκ των ανωτέρω, φαίνεται ότι δεν υπάρχει κανένας λόγος αλλαγής της μεθόδου στατιστικής επεξεργασίας όπως εφαρμόζεται και αναγράφεται στον Οδηγό Παγκύπριων Εξετάσεων.
- 5) Το υφιστάμενο σύστημα των ΠΕ θεωρείται από την κοινή γνώμη αδιάβλητο.

Αρνητικά στοιχεία του υφιστάμενου συστήματος:

- 1) Λόγω του ότι το υφιστάμενο σύστημα των ΠΕ δεν αφορά αποκλειστικά την επιλογή και κατάταξη των υποψηφίων μαθητών στα διάφορα Τμήματα/Σχολές των ΑΑΕΙ, αλλά και την απόλυσή τους από τα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, έχουν εντοπιστεί δυσκολίες που αφορούν την ποιότητα των εξεταστικών δοκιμίων. Συγκεκριμένα, συχνά παρουσιάζονται εξεταστικά δοκίμια με

θέματα που έχουν ιδιαίτερα υψηλό δείκτη διάκρισης, τα οποία, βεβαίως, θα ήταν περισσότερο κατάλληλα για σκοπούς πρόσβασης στα ΑΑΕΙ αντί για σκοπούς απόλυσης από τη Μέση Εκπαίδευση. Ο διπλός σκοπός της παρούσας αξιολόγησης έχει ως αποτέλεσμα τα εξεταστικά δοκίμια να μην ικανοποιούν επαρκώς τις απαιτήσεις ούτε της συγκριτικής αξιολόγησης (για σκοπούς πρόσβασης στα ΑΑΕΙ) ούτε της διαμορφωτικής αξιολόγησης (για σκοπούς απόλυσης).

- 2) Ο καταρτισμός των εξεταστικών δοκιμίων στο υφιστάμενο σύστημα δεν βασίζεται σε Πίνακα Προδιαγραφών, κάτι που έχει ως επακόλουθο να μην μπορεί να εξεταστεί η εγκυρότητα του περιεχομένου των εξεταστικών δοκιμίων. Ως εκ των ανωτέρω, φαίνεται να υπάρχει πρόβλημα όσον αφορά τον έλεγχο της συσχέτισης των ερωτήσεων/θεμάτων (αντιπροσωπευτικότητα) των εξεταστικών δοκιμίων με τους πλέον σημαντικούς στόχους του Νέου Αναλυτικού Προγράμματος (ΝΑΠ), καθώς και με τα βασικά επίπεδα γνώσεων που επιδιώκονται στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης.
- 3) Το ισχύον σύστημα των ΠΕ δεν δίνει την ευκαιρία αξιοποίησης των αποτελεσμάτων για σκοπούς διαμορφωτικής αξιολόγησης, αφού δεν παρέχει τη δυνατότητα υποστήριξης των υποψηφίων μαθητών οι οποίοι, βάσει της στατιστικής ανάλυσης των αποτελεσμάτων, φαίνεται να παρουσιάζουν βασικές και άλλες γνωστικές αδυναμίες.
- 4) Έχει διαφανεί η ανάγκη αναθεώρησης των κριτηρίων επιλογής θεματοθετών και των βαθμολογητών, ώστε να επιτευχθεί ποιοτική αναβάθμιση τόσο της θεματοθέτησης όσο και της βαθμολόγησης.
- 5) Στο ισχύον σύστημα των ΠΕ δεν εφαρμόζεται κανένα σύστημα μετα-αξιολόγησης των αποτελεσμάτων, το οποίο να παρέχει δεδομένα που θα μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για τη βελτίωσή του. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναφερθεί ότι το σύστημα μετα-αξιολόγησης είναι απαραίτητο για τον εντοπισμό των ασαφειών και των προβλημάτων, που μπορεί να παρουσιάζουν τα κριτήρια ή τα εργαλεία αξιολόγησης, αλλά και για τον έλεγχο των ικανοτήτων όσων εμπλέκονται στο σύστημα αξιολόγησης (π.χ. θεματοθετών, βαθμολογητών, υπευθύνων για την επεξεργασία των δεδομένων κ.ά.). Με την εισαγωγή ενός συστήματος μετα-αξιολόγησης θα επιτευχθεί η βελτίωση του όλου συστήματος αξιολόγησης και των δεξιοτήτων όσων εμπλέκονται στην εφαρμογή του.

2. ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η Επιτροπή για τις Παγκύπριες Εξετάσεις θεωρεί ότι οι ΠΕ θα πρέπει να διαχωριστούν σε ΠΕ για σκοπούς απόλυσης (ΠΕΑ) από τη Δημόσια ή και την Ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση, που θα εξυπηρετούν τον διαμορφωτικό σκοπό αξιολόγησης, και ΠΕ για σκοπούς πρόσβασης (ΠΕΠ) στα Δημόσια ΑΑΕΙ της Κύπρου και της Ελλάδας, που θα εξυπηρετούν τον συγκριτικό σκοπό αξιολόγησης. Ως εκ τούτου, θεωρείται σκόπιμο η αξιολόγηση για διαμορφωτικούς σκοπούς των μαθητών της Γ΄ Λυκείου / Τεχνικών Σχολών να μην περιορίζεται μόνο στο τέλος της σχολικής χρονιάς, αλλά να γίνεται στο τέλος κάθε σχολικού τετραμήνου. Συνεπώς, υποστηρίζεται ότι ο πρώτος κύκλος των ΠΕΑ θα πρέπει να λαμβάνει χώραν στο τέλος του πρώτου τετραμήνου, ώστε να παρέχεται η ευκαιρία σε εκπαιδευτικούς και μαθητές να αξιοποιούν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης στην αρχή του δεύτερου τετραμήνου. Βάσει των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης του πρώτου τετραμήνου θα παρέχεται υποστηρικτική/ ενισχυτική διδασκαλία δύο ή τριών εβδομάδων, με στόχο την κάλυψη των βασικότερων γνωστικών αδυναμιών των μαθητών, όπως και την καλύτερη και έγκαιρη προετοιμασία τους για τις ΠΕΠ.

Εξαιτίας του ότι ο σκοπός της αξιολόγησης που θα πραγματοποιείται στο τέλος του πρώτου τετραμήνου θα είναι διαμορφωτικός, τα εξεταστικά δοκίμια θα καταρτίζονται στη βάση ενός Πίνακα Προδιαγραφών που θα συνάδει με το περιεχόμενο και τους δείκτες επάρκειας του Νέου Αναλυτικού Προγράμματος (ΝΑΠ) και θα περιλαμβάνει αντιπροσωπευτικές ασκήσεις όσον αφορά το περιεχόμενο και τον βαθμό δυσκολίας τους. Ο Πίνακας Προδιαγραφών των εξεταστικών δοκιμίων του πρώτου τετραμήνου θα περιλαμβάνει τους σημαντικούς στόχους του ΝΑΠ σε σχέση με τα απαιτούμενα επίπεδα γνώσεων και τη διδαχθείσα ύλη του πρώτου τετραμήνου. Όσον αφορά τον καταρτισμό των εξεταστικών δοκιμίων του προτεινόμενου συστήματος διαμορφωτικής αξιολόγησης, εισήγηση της Επιτροπής είναι να εμπλέκονται άμεσα όσο το δυνατόν περισσότεροι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι – με την υποβολή πιθανών θεμάτων που θα καλύπτουν συγκεκριμένες πτυχές του Πίνακα Προδιαγραφών, ή και εισηγήσεων για τον Οδηγό Διόρθωσης – θα συμβάλλουν εν τέλει στην ανάπτυξη Τράπεζας Ερωτήσεων. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευτικοί θα μπορούν να αναρτούν προτάσεις για πιθανά θέματα, να σχολιάζουν άλλες προτάσεις ή και αποτελέσματα που προέκυψαν από πιλοτική χορήγησή τους. Ακολούθως, οι

Διευθύνσεις Μέσης Γενικής (ΔΜΓΕ), και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΔΜΤΕΕ) θα έχουν την ευθύνη της διαμόρφωσης της τελικής Τράπεζας Ερωτήσεων που θα χρησιμοποιείται για τις ΠΕΑ. Στην τελική Τράπεζα Ερωτήσεων δεν θα υπάρχει πρόσβαση από εκπαιδευτικούς ή μαθητές. Ταυτόχρονα, η Επιτροπή εισηγείται την ανάπτυξη δικτύων (networks) ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, με στόχο την επαγγελματική τους επιμόρφωση σε θέματα που αφορούν την ανάπτυξη εργαλείων μέτρησης και την αξιοποίηση δεδομένων που προκύπτουν από ένα διαμορφωτικό μηχανισμό αξιολόγησης (Antonίου, 2012).

Ο δεύτερος κύκλος εξετάσεων θα πραγματοποιείται στο τέλος του β' τετραμήνου, και θα έχει ως σκοπό αφενός την απόλυση των μαθητών από τη Δημόσια ή και την Ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση (σχολεία ιδίου τύπου) και αφετέρου την καλύτερη προετοιμασία τους για τις ΠΕΠ. Αυτός ο στόχος θα επιτευχθεί με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων για κάλυψη των γνωστικών αδυναμιών των μαθητών. Με τον τρόπο αυτό δίνεται έμφαση στον διαμορφωτικό σκοπό της αξιολόγησης και αποδεικνύεται ότι ο απώτερος σκοπός του Κυπριακού Εκπαιδευτικού Συστήματος – όπως και άλλων διεθνών Εκπαιδευτικών Συστημάτων – δεν είναι μόνον η απλή σύγκριση και κατάταξη των μαθητών αναλόγως των γνώσεων και δεξιοτήτων τους, αλλά η στόχευση στην εκπαιδευτική πρόοδο και ανάπτυξή τους. Τα αποτελέσματα των εξεταστικών δοκιμίων του β' τετραμήνου θα αναλύονται και βάσει αυτών θα προσφέρεται υποστηρικτική/ ενισχυτική διδασκαλία δύο εβδομάδων στους μαθητές, ιδιαίτερα σε όσους υστερούν και σε όσους θα παρακαθίσουν στις ΠΕΠ.

Την περίοδο αυτή οι εκπαιδευτικοί θα έχουν την ευκαιρία, βάσει των αποτελεσμάτων των ΠΕΑ, να δώσουν μεγαλύτερη σημασία στη διδασκαλία εκείνων των ενοτήτων, στην εξέταση των οποίων παρουσιάζονται χαμηλά αποτελέσματα, και να βοηθήσουν τους μαθητές τους να ξεπεράσουν τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν. Μετά το πέρας των εβδομάδων που θα διατίθενται για υποστηρικτική/ ενισχυτική διδασκαλία στο τέλος του β' τετραμήνου, θα ακολουθούν οι ΠΕΠ, οι οποίες θα έχουν αποκλειστικά συγκριτικό σκοπό, που θα αφορά τη σύγκριση και κατάταξη των υποψήφιων για εισαγωγή στις διάφορες Σχολές/ Τμήματα των Δημοσίων ΑΑΕΙ της Κύπρου και της Ελλάδας. Ως εκ τούτου, οι ΠΕΠ θα περιλαμβάνουν θέματα με υψηλό δείκτη διάκρισης. Με τον τρόπο αυτό η Επιτροπή αναμένει ότι θα επιλυθεί και το θέμα των στρεβλώσεων που παρατηρούνται στο υφιστάμενο σύστημα με την εφαρμογή της στατιστικής επεξεργασίας. Συγκεκριμένα, το σύστημα της στατιστικής

επεξεργασίας που εφαρμόζεται σήμερα θεωρείται ικανοποιητικό, παρουσιάζει όμως κάποιες στρεβλώσεις, που οφείλονται στον χαμηλό δείκτη διάκρισης των εξεταστικών δοκιμίων.

Η Επιτροπή εισηγείται περαιτέρω την εφαρμογή της διαμορφωτικής αξιολόγησης και σε προηγούμενα στάδια του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή θεωρεί αναγκαία τη μετατροπή των σημερινών εξετάσεων προαγωγής – σε όλες τις τάξεις Γυμνασίου, Λυκείου και Τεχνικών Σχολών – σε εξετάσεις διαμορφωτικού χαρακτήρα, αντίστοιχων με τις ΠΕΑ. Οι εξετάσεις θα διεξάγονται σε επίπεδο σχολείου στο τέλος των δύο τετραμήνων και θα στηρίζονται στη διδακτέα ύλη κάθε τετραμήνου όλων των εξεταζομένων για σκοπούς προαγωγής μαθημάτων. Επίσης, η Επιτροπή θεωρεί αναγκαία την καθιέρωση εξετάσεων διαμορφωτικού χαρακτήρα σε επίπεδο σχολείου για τη μετάβαση των μαθητών από το Δημοτικό Σχολείο στο Γυμνάσιο. Με τον τρόπο αυτό θα εντοπίζονται οι ανάγκες των μαθητών που θα φοιτήσουν στο Γυμνάσιο, με αποτέλεσμα οι καθηγητές να είναι σε θέση να οργανώσουν με πιο αποτελεσματικό τρόπο τη διδασκαλία τους.

Πέραν της παροχής υποστηρικτικής βοήθειας προς τους μαθητές για να καλύψουν τις μαθησιακές αδυναμίες τους και να ενισχύσουν το γνωσιολογικό τους υπόβαθρο, η διαμορφωτική αξιολόγηση αναμένεται, επιπλέον, να βοηθήσει τους καθηγητές να βελτιώσουν τις μεθόδους διδασκαλίας που ακολουθούν στο αντικείμενο ειδίκευσής τους. Όφελος από την υιοθέτηση της πρότασης αυτής θα έχουν, επίσης, και οι ανεξεταστέοι μαθητές, οι οποίοι θα υποχρεούνται να παρακολουθήσουν ειδικό πρόγραμμα υποστηρικτικής/ενισχυτικής διδασκαλίας δύο εβδομάδων για να καλύψουν τα μαθησιακά κενά που διαφάνηκαν από τα αποτελέσματα της διαμορφωτικής αξιολόγησης. Μετά την περίοδο αυτή θα τους δίνεται η ευκαιρία να παρακαθίσουν εκ νέου σε εξετάσεις για μετάβαση στην επόμενη τάξη (ανεξετάσεις), οι οποίες θα διενεργούνται πλέον για όλες τις τάξεις Γυμνασίου, Λυκείου και Τεχνικών Σχολών στο τέλος Ιουνίου και όχι στις αρχές Σεπτεμβρίου. Αυτό αποτελεί ένα επιπλέον πλεονέκτημα της υιοθέτησης της παρούσας πρότασης, καθώς τα σχολεία στο τέλος Ιουνίου θα είναι σε θέση να γνωρίζουν τον αριθμό των μαθητών που θα έχουν σε κάθε τμήμα και σε κάθε τάξη, πράγμα που θα συμβάλει στην πιο ομαλή έναρξη του νέου σχολικού έτους.

3. ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Οι δύο κυριότεροι σκοποί της αξιολόγησης του μαθητή είναι, αφενός, η παροχή πληροφόρησης σε εκπαιδευτικούς, γονείς καθώς και στον ίδιο τον μαθητή, για τις ικανότητες του μαθητή σε σχέση με τους υπόλοιπους μαθητές της τάξης του (συγκριτικός σκοπός – summative) και, αφετέρου, η παροχή βοήθειας στους εκπαιδευτικούς για τη διάγνωση των μαθησιακών αναγκών των μαθητών τους, ώστε να παρέχουν υποστηρικτική/ ενισχυτική διδασκαλία προσαρμοσμένη στις ανάγκες και ιδιαιτερότητες κάθε μαθητή (διαμορφωτικός σκοπός – formative). Η διαμορφωτική αξιολόγηση θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της διδακτικής πράξης και λαμβάνει υπόψη τον δυναμικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης, με απώτερο στόχο τη μαθησιακή πρόοδο και ανάπτυξη των μαθητών.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 είναι καθολικά αποδεκτό ότι είναι πρακτικά αδύνατο να αναπτυχθεί ένα έγκυρο σύστημα αξιολόγησης με το οποίο να επιτυγχάνεται ταυτόχρονα τόσο ο διαμορφωτικός όσο και ο συγκριτικός σκοπός αξιολόγησης (Brown, 1991, σελ. 217-218; Daugherty, 1995). Ο σκοπός για τον οποίο διενεργείται μια αξιολόγηση καθορίζει τόσο τη διαδικασία σχεδιασμού και χορήγησης των εργαλείων αξιολόγησης όσο και τη βαθμολόγηση, εξαγωγή και κοινοποίηση των αποτελεσμάτων. Για παράδειγμα, στην περίπτωση της συγκριτικής αξιολόγησης δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στην κατασκευή ερωτήσεων με υψηλό δείκτη διάκρισης, ώστε να επιτυγχάνεται η διάκριση των ικανών από τους λιγότερο ικανούς μαθητές/υποψηφίους (σε περίπτωση διεξαγωγής διαγωνισμών, ή εξετάσεων για σκοπούς προσλήψεων κτλ). Αντίθετα, στην περίπτωση της διαμορφωτικής αξιολόγησης δίνεται έμφαση στην αντιπροσωπευτικότητα του εξεταστικού δοκιμίου, ώστε να αξιολογείται όλο το φάσμα των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που διδάχτηκαν οι μαθητές και να εντοπίζεται, αφενός ο βαθμός στον οποίο επιτεύχθηκαν οι στόχοι του αναλυτικού προγράμματος, και αφετέρου οι αδυναμίες και οι μαθησιακές ανάγκες κάθε μαθητή. Επιπρόσθετα, η διαμορφωτική αξιολόγηση ενθαρρύνει τη διαφοροποίηση τόσο της διδασκαλίας όσο και της αξιολόγησης, κάτι που σε μια συγκριτική αξιολόγηση δεν μπορεί να υπάρξει, αφού οποιαδήποτε διαφοροποίηση θα επηρεάσει άμεσα την αξιοπιστία των αποτελεσμάτων.

Θα πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι, από το είδος της αξιολόγησης και τους σκοπούς που αυτή εξυπηρετεί καθορίζεται και ο τρόπος ερμηνείας των αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση της συγκριτικής αξιολόγησης είναι απαραίτητη η χρήση μονοδιάστατης βαθμολόγησης, στη βάση της οποίας γίνεται η επιλογή των καλύτερων υποψηφίων. Αντίθετα, η διαμορφωτική αξιολόγηση υιοθετεί όσο το

δυνατό περισσότερο κριτήρια και αντίστοιχες πολυδιάστατες βαθμολογίες, για να εντοπίσει τις διδακτικές ανάγκες κάθε υποψηφίου. Ανάλογα με το είδος της αξιολόγησης διαφοροποιείται και ο τρόπος κοινοποίησης των αποτελεσμάτων. Στην κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της συγκριτικής αξιολόγησης γίνεται αναφορά στον βαθμό που εξασφάλισε ο υποψήφιος και στην επιτυχία στην οποία τον οδήγησε (στην περίπτωση των Παγκύπριων Εξετάσεων γίνεται αναφορά στο Τμήμα/ Σχολή στο οποίο πέτυχε κάθε υποψήφιος). Ουσιαστικά σε αυτή τη μορφή αξιολόγησης επιλέγονται οι καλύτεροι υποψήφιοι στη βάση ενός κριτηρίου (στην περίπτωση των ΠΕ επιλέγονται βάσει του Γενικού Βαθμού Πρόσβασης). Αντίθετα, όπως έχει λεχθεί, η διαμορφωτική αξιολόγηση στηρίζεται σε περισσότερα κριτήρια, και, ως εκ τούτου, η ανατροφοδότηση επικεντρώνεται σε γνωστικές ικανότητες, και ανάγκες στις οποίες ο κάθε μαθητής/ υποψήφιος χρειάζεται να δώσει έμφαση, ώστε να επιτύχει καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα. Επιπλέον, στην κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της διαμορφωτικής αξιολόγησης γίνεται αναφορά και στους τρόπους αντιμετώπισης των αδυναμιών κάθε υποψηφίου. Επομένως, η κοινοποίηση των αποτελεσμάτων αυτής της μορφής αξιολόγησης διαφέρει για κάθε μαθητή, αφού ο εκπαιδευτικός οφείλει να λάβει υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και το περιβάλλον μάθησης κάθε μαθητή και να προτείνει τρόπους βελτίωσης αυτών των συνθηκών για να καταφέρει τελικά ο μαθητής να επιτύχει καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα. Με το υφιστάμενο σύστημα των ΠΕ δεν είναι δυνατό να εφαρμοστεί διαμορφωτική αξιολόγηση, αφού δεν δίνεται καμία ανατροφοδότηση στους υποψηφίους που απέτυχαν να εξασφαλίσουν θέση και θέλουν να παρακαθίσουν στις ΠΕ την επόμενη σχολική χρονιά.

Αντίστοιχα προβλήματα παρατηρούνται και όταν τα αποτελέσματα που προκύπτουν από ένα μηχανισμό συγκριτικής αξιολόγησης χρησιμοποιούνται για σκοπούς αξιολόγησης ενός Εκπαιδευτικού Συστήματος ή μιας σχολικής μονάδας. Ένας μηχανισμός συγκριτικής αξιολόγησης που μετρά μαθησιακά αποτελέσματα είναι δυνατόν υπό προϋποθέσεις να μετρήσει την αποτελεσματικότητα ενός Εκπαιδευτικού Συστήματος ή/και μιας σχολικής μονάδας (ειδικότερα αν χρησιμοποιηθούν προσθετικές μορφές αξιολόγησης και ληφθούν υπόψη παράγοντες που έχουν να κάνουν με το υπόβαθρο των μαθητών). Σε καμία, όμως, περίπτωση δεν μπορεί να εντοπίσει τις αδυναμίες του Εκπαιδευτικού Συστήματος ή/και της σχολικής μονάδας, ώστε να βοηθήσει το Σύστημα ή/και το σχολείο να αναπτύξει σχέδια δράσης για βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του (Creemers & Kyriakides, 2012).

Για παράδειγμα, μετά την ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των ΠΕ παρατηρείται ότι γίνεται συσχέτιση των χαμηλών Μέσων Όρων που εξασφαλίζουν οι υποψήφιοι σε κάποια μαθήματα με την αποτελεσματικότητα του όλου Εκπαιδευτικού Συστήματος της Κύπρου. Βεβαίως, τα συμπεράσματα αυτά δεν είναι έγκυρα, αφού δεν λαμβάνεται υπόψη η φύση της εξέτασης και το γεγονός ότι τα εξεταστικά δοκίμια δεν είναι αντιπροσωπευτικά ως προς το περιεχόμενο και τον βαθμό δυσκολίας τους.

Επισημαίνεται για ακόμα μία φορά ότι έρευνες που έχουν διεξαχθεί στο εξωτερικό αλλά και στην Κύπρο καταδεικνύουν ότι είναι αδύνατη η ανάπτυξη έγκυρων συστημάτων αξιολόγησης, τα οποία με τη χρήση των ίδιων μεθόδων και πηγών αξιολόγησης να επιτυγχάνουν τόσο τον διαμορφωτικό όσο και τον συγκριτικό σκοπό (π.χ. Black, & Wiliam, 2009; Brookhart, 2004; Brown, 2004; Christoforidou et al., 2014; Harlen & James, 1997; Kyriakides, 2005; Kyriakides, Archambault, & Janosz, 2013). Στις περιπτώσεις που ένα σύστημα αξιολόγησης εξυπηρετεί ταυτόχρονα και τους δύο σκοπούς αξιολόγησης, παρατηρούνται ποικίλα πρακτικά προβλήματα και μεθοδολογικές αδυναμίες, οι οποίες αφορούν όχι μόνο στον καταρτισμό των εξεταστικών δοκιμίων αλλά και στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα προαναφέρθηκαν η Επιτροπή πιστεύει ότι ένα σύστημα εξετάσεων το οποίο αποσκοπεί ταυτόχρονα στην απόλυση των μαθητών από τη Μέση Εκπαίδευση και στην εισαγωγή τους στα ΑΑΕΙ δεν είναι αποτελεσματικό. Ως εκ τούτου, προτείνεται ο διαχωρισμός των δύο Εξετάσεων (Απόλυσης και Εισαγωγής στα ΑΑΕΙ). Με τον τρόπο αυτό θα επιτευχθεί τόσο η ποιοτική αναβάθμιση των εξεταστικών δοκιμίων, όσο και ο έγκαιρος εντοπισμός των γνωστικών αδυναμιών των μαθητών καθώς και η παροχή υποστηρικτικής/ενισχυτικής διδασκαλίας, με στόχο την επίτευξη καλύτερων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΑΠΟΛΥΣΗΣ (ΠΕΑ)

Οι ΠΕ α' και β' τετραμήνου θα έχουν τον χαρακτήρα διαμορφωτικής αξιολόγησης, θα διεξάγονται σε παγκύπρια βάση και θα απευθύνονται σε όλους τους τελειόφοιτους που στοχεύουν στην απόκτηση του Κυπριακού Απολυτηρίου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Παράλληλα η Επιτροπή προτείνει μετατροπή των εξετάσεων προαγωγής σε εξετάσεις διαμορφωτικού χαρακτήρα σε επίπεδο σχολείου

για όλες τις τάξεις του Γυμνασίου, Λυκείου και Τεχνικών Σχολών, καθώς και για τη μετάβαση των μαθητών από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο. Οι διαδικασίες που περιγράφονται θα αφορούν την Γ΄ Λυκείου και Γ΄ Τεχνικών Σχολών, αλλά, σε περίπτωση που γίνει αποδεκτή η πιο πάνω εισήγηση της Επιτροπής, μπορούν κάλλιστα να αξιοποιηθούν και για την απόλυση των μαθητών της Γ΄ Γυμνασίου καθώς και για τις προαγωγικές εξετάσεις των άλλων τάξεων.

4.1 Οργάνωση και διεξαγωγή των εξετάσεων

Την ευθύνη για την οργάνωση και διεξαγωγή των ΠΕΑ για τα Λύκεια θα έχει η Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης, ενώ την ευθύνη οργάνωσης και διεξαγωγής των ΠΕΑ για τις Τεχνικές Σχολές θα έχει η Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.

Σε επίπεδο σχολείου την ευθύνη για την οργάνωση και διεξαγωγή των ΠΕΑ θα έχει ο Διευθυντής, ο οποίος θα ορίζει για τον σκοπό αυτό την Επιτροπή Παγκύπριων Εξετάσεων Απόλυσης (ΕΠΕΑ). Της Επιτροπής θα προΐσταται ο Διευθυντής ή ο Βοηθός Διευθυντής (ΒΔ) Α΄ και θα συμμετέχουν ένας ΒΔ και αριθμός καθηγητών ανάλογα με το μέγεθος της σχολικής μονάδας. Απαραιτήτως πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια, ώστε τα μέλη της επιτροπής να μην έχουν μέχρι 4ου βαθμού συγγένεια εξ αίματος ή εξ αγχιστείας με μαθητές της Γ΄ τάξης Δημοσίου ή Ιδιωτικού σχολείου που συμμετέχουν στις ΠΕΑ.

4.2 Θεματοθέτηση

Οι ΠΕΑ θα είναι ενιαίες και θα διεξάγονται σε παγκύπριο επίπεδο. Την ευθύνη για την ετοιμασία των εξεταστικών δοκιμίων Α΄ και Β΄ σειράς θα έχει πενταμελής Επιτροπή Θεματοθετών (ΕΘ), η οποία θα απαρτίζεται από έναν Επιθεωρητή Μέσης Εκπαίδευσης ή Διευθυντή Δημοσίου Σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης ή ΒΔ Α΄ ή ΒΔ, όλοι της ειδικότητας του υπό εξέταση ή οικείου μαθήματος, και τέσσερις έμπειρους εκπαιδευτικούς Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης που διδάσκουν το υπό εξέταση μάθημα (καθηγητές ή ΒΔ ή ΒΔ Α΄ ή Διευθυντές). Την ευθύνη επιλογής των θεματοθετών/ βαθμολογητών θα έχει τριμελής επιτροπή η οποία θα προεδρεύεται από τον ΔΜΓΕ ή τον ΔΜΤΕΕ –ανάλογα με το υπό εξέταση μάθημα– και στην οποία θα συμμετέχουν η/ο Προϊστάμενη/ος της

Υπηρεσίας Εξετάσεων και ένας Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης της ειδικότητας του υπό εξέταση ή οικείου μαθήματος. Η επιτροπή θα συγκροτείται εγκαίρως, σε χρόνο που θα καθορίσει η αρμόδια αρχή.

Οι θεματοθέτες θα είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν ειδικά επιμορφωτικά σεμινάρια που θα οργανώνονται από τις Διευθύνσεις Μέσης Γενικής, και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, με τη συνεργασία του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και της Υπηρεσίας Εξετάσεων. Τα κριτήρια επιλογής τους θα είναι τα ίδια με τα κριτήρια επιλογής της πρωτοβάθμιας ΕΘ των ΠΕΠ, όπως αυτά αναφέρονται αναλυτικά στην Ενότητα που αφορά τις διαδικασίες των ΠΕΠ (βλ. Ενότητα 5.2). Για την ανάπτυξη των εξεταστικών δοκιμίων η ΕΘ θα κάνει χρήση της «Τράπεζας Ερωτήσεων» καθώς και του «Πίνακα Προδιαγραφών» για κάθε μάθημα. Την ευθύνη για τη δημιουργία, παρακολούθηση και ενημέρωση της «Τράπεζας Ερωτήσεων» καθώς και του «Πίνακα Προδιαγραφών» θα έχουν οι Διευθύνσεις Μέσης Εκπαίδευσης.

4.3 Αποστολή και πολλαπλασιασμός εξεταστικών δοκιμίων

Τα εξεταστικά δοκίμια (Α΄ και Β΄ σειράς) θα αποστέλλονται στα επαρχιακά Συντονιστικά σχολεία κάθε επαρχίας μια ημέρα πριν την εξέταση. Η αποστολή των εξεταστικών δοκιμίων θα γίνεται είτε από κλιμάκιο Επιθεωρητών, το οποίο αναλαμβάνει την παράδοσή τους σε φακέλους ασφαλείας, είτε μέσω ασφαλούς ηλεκτρονικού συστήματος αποστολής κατά το πρότυπο άλλων χωρών.

Τα επαρχιακά Συντονιστικά σχολεία θα έχουν την ευθύνη συγκρότησης ξεχωριστής Επιτροπής ΠΕΑ (ΕΠΕΑ) η οποία θα έχει την ευθύνη της παραλαβής, του πολλαπλασιασμού, της ασφαλούς φύλαξης και παράδοσης/ παραλαβής των εξεταστικών δοκιμίων στα σχολεία της επαρχίας τους. Η επιτροπή θα απαρτίζεται από έναν ΒΔ Α΄ ή ΒΔ, ο οποίος θα προεδρεύει, και αριθμό μελών αναλόγως του αριθμού των σχολείων της επαρχίας.

Ο πολλαπλασιασμός των εξεταστικών δοκιμίων θα γίνεται σε φωτοτυπικά μηχανήματα που θα τοποθετούνται για τον σκοπό αυτό σε ειδική αίθουσα, στην οποία θα έχουν πρόσβαση μόνο τα μέλη της ΕΠΕΑ. Τα εξεταστικά δοκίμια αφού πολλαπλασιαστούν θα τοποθετούνται σε φακέλους ασφαλείας ανά σχολείο και ανά αίθουσα εξέτασης. Οι φάκελοι ασφαλείας που θα περιέχουν τα εξεταστικά δοκίμια θα

σφραγίζονται, θα υπογράφονται από δυο μέλη της ΕΠΕΑ και θα τοποθετούνται σε ασφαλή χώρο.

Τα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης θα παραλαμβάνουν τα εξεταστικά δοκίμια την ημέρα της εξέτασης από τα επαρχιακά Συντονιστικά σχολεία, αποστέλλοντας προς τον σκοπό αυτό εκπροσώπους της ΕΠΕΑ του σχολείου, εκ των οποίων ο ένας θα είναι ΒΔ.

Τα τετράδια απαντήσεων και τα αυτοκόλλητα θα αποστέλλονται στα σχολεία με ευθύνη των Διευθύνσεων Μέσης Εκπαίδευσης σε προγενέστερο χρόνο. Η ΕΠΕΑ κάθε σχολείου θα έχει την ευθύνη της διασφάλισης των διαδικασιών και της φύλαξης των εξεταστικών δοκιμίων. Τα εξεταστικά δοκίμια θα δίνονται από μέλη της ΕΠΕΑ στους επιτηρητές στις αίθουσες εξετάσεων πέντε λεπτά πριν την έναρξη της εξέτασης και θα ανοίγονται μόλις κτυπήσει το κουδούνι για έναρξη της εξέτασης.

4.4 Α΄ και Β΄ σειρά εξέτασης

Μαθητής που αδυνατεί να προσέλθει στην Α΄ σειρά των ΠΕΑ θα είναι υποχρεωμένος να αιτιολογήσει τον λόγο της απουσίας του το αργότερο μια ημέρα μετά την καθορισμένη ημέρα της εξέτασης. Η ΕΠΕΑ θα εξετάζει το αιτιολογικό της μη προσέλευσης στις εξετάσεις και, εάν αποφανθεί ότι ευσταθεί, θα δίνεται στον μαθητή δεύτερη ευκαιρία εξέτασης.

Η δεύτερη εξέταση για σκοπούς απόλυσης θα γίνεται στο επαρχιακό Συντονιστικό σχολείο. Μαθητής που απουσιάζει αδικαιολόγητα από τις εξετάσεις θα βαθμολογείται με μηδέν. Εάν, συνεπεία της απουσίας του από την εξέταση, ο μαθητής δεν προάγεται/ απολύεται, τότε θα εντάσσεται στο πρόγραμμα των μαθητών που υστερούν και θα υποχρεώνεται σε επαναληπτική εξέταση, αφού παρακολουθήσει την υποστηρικτική/ ενισχυτική διδασκαλία που θα παρέχεται.

4.5 Δοκίμια μαθητών με διευκολύνσεις

Η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΕΕΑΕ) μετά την εξέταση των αιτήσεων για παροχή διευκολύνσεων θα ετοιμάζει σχετικό κατάλογο που θα περιέχει το είδος των παρεχόμενων διευκολύνσεων σε κάθε περίπτωση και θα

κοινοποιείται εγκαίρως, σε χρόνο που θα καθοριστεί από τις Διευθύνσεις Μέσης Εκπαίδευσης.

Οι Διευθύνσεις θα ενημερώνουν τα επηρεαζόμενα σχολεία, τα οποία θα αναλαμβάνουν την υποχρέωση της προετοιμασίας και παροχής των διευκολύνσεων (παράταση χρόνου, μεταγραφείας, γλωσσική διευκόλυνση κ.ά.) την ημέρα της εξέτασης.

Παράλληλα θα ενημερώνεται και η ομάδα των θεματοθετών, ώστε να προσαρμόζει αναλόγως τα εξεταστικά δοκίμια, στις περιπτώσεις που η διευκόλυνση απαιτεί διαφοροποίηση γραμματοσειράς ή μορφής κειμένου. Τα δοκίμια θα τοποθετούνται σε ξεχωριστούς φακέλους ασφαλείας ανά σχολείο και ανά μαθητή, και θα αποστέλλονται στο επαρχιακό Συντονιστικό σχολείο με τα υπόλοιπα εξεταστικά δοκίμια.

4.6 Πρόγραμμα εξετάσεων

Την ευθύνη για την ετοιμασία του προγράμματος των ΠΕΑ αναλαμβάνουν από κοινού οι Διευθύνσεις Μέσης Γενικής, και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, ώστε να διασφαλίζεται ο ενιαίος χαρακτήρας της εξέτασης σε παγκύπρια βάση.

4.7 Επιτηρήσεις

Το κάθε σχολείο είναι υπεύθυνο να καταρτίσει πρόγραμμα επιτηρήσεων για τα εξεταζόμενα μαθήματα των ΠΕΑ. Θα πρέπει να αποφεύγεται η επιτήρηση από καθηγητές, όταν εξετάζεται το μάθημα της ειδικότητάς τους.

Αναλυτικά, τα καθήκοντα των επιτηρητών θα είναι αυτά που περιγράφονται στις σχετικές εγκυκλίους του ΥΠΠ που αφορούν τους επιτηρητές των ΠΕΠ.

4.8 Διόρθωση γραπτών ΠΕΑ

Μετά το πέρας κάθε εξέτασης η ΕΠΕΑ θα παραδίδει στον Διευθυντή του σχολείου τα γραπτά. Ακολούθως, δυο μέλη της, εκ των οποίων ο ένας θα είναι ο Διευθυντής ή ο ΒΔ Α΄ θα παραδίδουν τα γραπτά στο Συντονιστικό σχολείο.

Σε περίπτωση δολίευσης, θα τηρούνται οι ισχύοντες κανονισμοί που αφορούν τη δολίευση.

Αφού γίνει η παραλαβή όλων των γραπτών της εκπαιδευτικής περιφέρειας στο Συντονιστικό σχολείο, ο υπεύθυνος εξετάσεων του Συντονιστικού σχολείου θα αναμειγνύει τα γραπτά και θα παραδίδει στους εκπροσώπους κάθε σχολείου αριθμό γραπτών ίσο προς τον αριθμό γραπτών που το καθένα παρέδωσε.

Στη συνέχεια, η Διεύθυνση κάθε σχολείου θα δίνει στους καθηγητές που διδάσκουν στις τάξεις των τελειόφοιτων (Γ΄ Λυκείου, Γ΄ Τεχνικών Σχολών) ανάλογο αριθμό γραπτών για βαθμολόγηση.

Τα διορθωμένα γραπτά θα επιστρέφονται από τον Διευθυντή ή τον υπεύθυνο εξετάσεων ΒΔ Α΄ ή ΒΔ κάθε σχολείου τρεις (3) ημέρες μετά την παραλαβή τους. Ακολούθως, το Συντονιστικό σχολείο θα επιστρέφει στους Διευθυντές των σχολείων τα γραπτά που αντιστοιχούν στους μαθητές τους.

Με την επαναφορά των διορθωμένων γραπτών στο σχολείο η διεύθυνση κάθε σχολείου θα αναθέτει σε Ομάδα Ελέγχου την ευθύνη της αποκάλυψης των ονομάτων των γραπτών και του ελέγχου της βαθμολόγησης (άθροισης των μονάδων). Σε περίπτωση λάθους θα γίνεται διόρθωση.

4.9 Οδηγίες διόρθωσης

Οι βαθμολογητές, κατά τη διάρκεια του συντονισμού διόρθωσης και πριν παραλάβουν τα γραπτά για διόρθωση, λαμβάνουν τον Οδηγό Διόρθωσης και λεπτομερείς οδηγίες για τον τρόπο διόρθωσης από τον οικείο Επιθεωρητή ή ΒΔ Α΄ ή ΒΔ. Ο Οδηγός Διόρθωσης θα ετοιμάζεται από την ομάδα θεματοθετών του εξεταζομένου μαθήματος. Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε η βαθμολόγηση να είναι ομοιόμορφη. Μετά το πέρας του συντονισμού οι βαθμολογητές θα διορθώνουν δοκιμαστικά ορισμένο αριθμό γραπτών.

Ο Οδηγός Διόρθωσης θα λαμβάνει υπόψη τον διαμορφωτικό χαρακτήρα των ΠΕΑ και ως εκ τούτου θα στοχεύει στην αποτίμηση του βαθμού επίτευξης των στόχων του αναλυτικού προγράμματος και της γνωστικής επάρκειας σε επιμέρους μαθησιακούς στόχους.

4.10 Αναβαθμολογήσεις

Μετά την εξαγωγή των αποτελεσμάτων και τη γνωστοποίηση των βαθμών των εξεταστικών δοκιμίων οι μαθητές δικαιούνται να αιτηθούν αναβαθμολόγησης. Ο Διευθυντής διερευνά το αίτημα σε συνεργασία με τον ΒΔ Α΄ ή ΒΔ της ειδικότητας του εξεταζομένου μαθήματος προβαίνοντας σε έλεγχο των επηρεαζόμενων γραπτών. Εάν το αίτημα ευσταθεί, τα επηρεαζόμενα γραπτά αποστέλλονται στις Διευθύνσεις Μέσης Εκπαίδευσης για αναβαθμολόγηση. Αίτημα για αναβαθμολόγηση μπορεί να υποβληθεί το αργότερο μέσα σε 7 ημέρες από την επίδοση των αποτελεσμάτων στους μαθητές.

4.11 Ποσόστωση, εξαγωγή βαθμών

Για τον υπολογισμό του βαθμού του έτους θα χρησιμοποιείται ο πιο κάτω τύπος, που δίνει σχετικά μεγαλύτερη βαρύτητα στους βαθμούς των τετραμήνων:

30% του βαθμού του Α΄ τετραμήνου (τετρ. Α΄)

30% του βαθμού του Β΄ τετραμήνου (τετρ. Β΄)

20% του βαθμού των εξετάσεων του Α΄ τετραμήνου (εξ. Α΄)

20% του βαθμού των εξετάσεων του Β΄ τετραμήνου (εξ. Β΄)

$$\text{Βαθμός Έτους} = 0,3 \cdot (\text{τετρ. Α΄} + \text{τετρ. Β΄}) + 0,2 \cdot (\text{εξ. Α΄} + \text{εξ. Β΄})$$

Ο βαθμός των τετραμήνων θα βασίζεται στη συντρέχουσα αξιολόγηση κατά τη διάρκεια των μαθημάτων του τετραμήνου, στα αποτελέσματα μικρών γραπτών αξιολογήσεων μικρής κλίμακας (κυρίως χωρίς προειδοποίηση), στις αξιολογήσεις εργασιών (projects), στον βαθμό και την ποιότητα της συμμετοχής των μαθητών στη διαδικασία της διδασκαλίας, στον βαθμό ανταπόκρισης των μαθητών σε εργασίες που αναμένονται να συμπληρωθούν στο σπίτι (κατ' οίκον εργασία), στον βαθμό επιμέλειας του μαθητή κ.ά.

4.12 Ανατροφοδότηση

Με τη συμπλήρωση της εξεταστικής περιόδου εκάστου τετραμήνου οι ΒΔ Α΄ ή ΒΔ κάθε σχολείου θα δίνουν οδηγίες στους διδάσκοντες για να αξιολογήσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών, σε σχέση με το γνωστικό αντικείμενο που

διδάσκουν, και να εντοπίσουν τις γνωστικές ανάγκες των μαθητών τους. Κάθε καθηγητής θα συμπληρώνει δελτίο ποιοτικής αξιολόγησης των μαθητών, στο οποίο θα δηλώνεται η επίτευξη ή η απόκλιση από την επίτευξη των επιμέρους μαθησιακών στόχων για κάθε μαθητή ξεχωριστά. Ακολούθως, ο ΒΔ Α΄ ή ΒΔ θα συγκαλεί παιδαγωγική συνεδρία του κλάδου, στην οποία θα συζητούνται τα διαφαινόμενα προβλήματα και θα αποφασίζονται μέτρα αντιμετώπισής τους.

Βάσει των ανωτέρω θα ετοιμάζεται διδακτικό υλικό που θα στοχεύει στη θεραπεία των διαφαινόμενων μαθησιακών αδυναμιών και αναγκών. Το υλικό θα αξιοποιείται από τους διδάσκοντες στην προγραμματισμένη περίοδο υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας.

Το σχολείο θα μπορεί να συντάσσει σχετική έκθεση στην οποία θα αποτυπώνονται τα μαθησιακά επίπεδα των μαθητών του σχολείου, όπως προκύπτουν από τα αποτελέσματα των ΠΕΑ, καθώς και οι δράσεις που προγραμματίζονται για αντιμετώπιση των προβλημάτων που εμφανίστηκαν σε σχέση με τα μαθησιακά αποτελέσματα.

4.13 Ενισχυτική διδασκαλία, Ανεξετάσεις, Στασιμότητα

Με τη λήξη κάθε τετραμήνου θα ακολουθεί περίοδος υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας δυο εβδομάδων, κατά την οποία οι διδάσκοντες θα αξιοποιούν τα αποτελέσματα της διαμορφωτικής εξέτασης του τετραμήνου που προηγήθηκε, σε σχέση με την διδασκαλία, το διδακτικό υλικό και τις παιδαγωγικές κατευθύνσεις που συμφωνήθηκαν με τον ΒΔ Α΄ ή ΒΔ.

Μετά την εξαγωγή των αποτελεσμάτων του β΄ τετραμήνου θα δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στους μαθητές που υστερούν σε κάποιο μάθημα (εξεταζόμενο ή μη) και στους μαθητές των οποίων η φοίτηση έχει χαρακτηριστεί ως «μη πλήρης». Προτείνεται η προσφορά δύο περιόδων διδασκαλίας την ημέρα για κάθε μάθημα στο οποίο ο μαθητής υστερεί. Με τη λήξη της περιόδου υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας οι υστερούντες μαθητές και οι μαθητές των οποίων η φοίτηση έχει χαρακτηριστεί ως «μη πλήρης» θα παρακάθηνται σε ανεξετάσεις – εξετάσεις. Τα γραπτά εξεταστικά δοκίμια θα ετοιμάζονται στο σχολείο, θα είναι μικρής διάρκειας και θα εξετάζουν πυρηνικές γνώσεις. Το αποτέλεσμα της ανεξέτασης – εξέτασης γίνεται εισήγηση να χαρακτηρίζεται ως «επιτυχώς» ή «ανεπιτυχώς». Για την εξαγωγή

του βαθμού του έτους ο χαρακτηρισμός «επιτυχώς» αντιστοιχεί στο 10/20 και ο βαθμός «ανεπιτυχώς» αντιστοιχεί στο 9/20. Ο μαθητής θα προάγεται ή θα απολύεται αν λαμβάνει την ένδειξη «επιτυχώς» σε όλα τα μαθήματα στα οποία υστέρησε. Η στασιμότητα των μαθητών θα καθορίζεται από τους Κανονισμούς Λειτουργίας των Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης.

4.14 Εξετάσεις απόλυσης Ιδιωτικών Σχολείων

Η Επιτροπή θεωρεί υποχρεωτική τη συμμετοχή των Ιδιωτικών Σχολείων ιδίου τύπου στις ΠΕΑ. Η βαθμολόγηση των γραπτών των Ιδιωτικών Σχολείων θα γίνεται από βαθμολογητές των Δημοσίων Σχολείων.

Τα Ιδιωτικά Σχολεία θα έχουν την υποχρέωση να αναλαμβάνουν το οικονομικό κόστος που συνεπάγεται η διεξαγωγή των ΠΕΑ για τους μαθητές τους.

4.15 Ενδεικτικός Χρονικός Προγραμματισμός

Στον Πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται ενδεικτικά, όσον αφορά το χρόνο διεξαγωγής τους, κομβικές δράσεις κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, σύμφωνα με την Πρόταση της Επιτροπής ΠΕ. Στον σχεδιασμό αυτό οι Ανεξετάσεις του Σεπτεμβρίου μεταφέρονται τον Ιούνιο, και αξιοποιούνται τα αποτελέσματα των ΠΕΑ των τετραμήνων για διαμορφωτικούς σκοπούς και παροχή υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας σε όλους τους μαθητές και ιδιαίτερα στους μαθητές που υστερούν.

Η Επιτροπή εκτιμά ότι με τον διαχωρισμό των εξετάσεων, την καθιέρωση των ΠΕΑ στα τετράμηνα, την καθιέρωση υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας και τη μεταφορά των Ανεξετάσεων από τον Σεπτέμβριο στον Ιούνιο, αυξάνεται τόσο ο διδακτικός χρόνος, όσο και ο χρόνος απασχόλησης των μαθητών.

Στη συνέχεια παρατίθεται ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα με βάση τη σχολική χρονιά 2015-16.

Ενδεικτικός Χρονικός προγραμματισμός Τετραμήνων και Εξετάσεων με βάση τη σχολική χρονιά 2015-2016	
Ημερομηνία	Δράση
3 Σεπτεμβρίου	Παρουσίαση των μαθητών - έναρξη α' τετραμήνου
23 Δεκεμβρίου	Λήξη μαθημάτων α' τετραμήνου
8 - 15 Ιανουαρίου	Εξεταστική περίοδος α' τετραμήνου για το Γυμνάσιο, Λύκειο και Τεχνικές Σχολές
16 Ιανουαρίου	Έναρξη β' τετραμήνου
18 - 29 Ιανουαρίου	Περίοδος υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας
18 - 19 Ιανουαρίου	Β' σειρά εξετάσεων α' τετραμήνου
11 Μαΐου	Λήξη μαθημάτων β' τετραμήνου για την Γ' Λυκείου και Τεχνικών Σχολών
13 - 20 Μαΐου	Απολυτήριες εξετάσεις Γ' Λυκείου (β' τετραμήνου)
23 - 24 Μαΐου	Β' σειρά Απολυτηρίων εξετάσεων (β' τετραμήνου) για την Γ' Λυκείου
23 Μαΐου - 3 Ιουνίου	Περίοδος υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας για την Γ' Λυκείου και Τεχνικών Σχολών
6 - 7 Ιουνίου	Ανεξετάσεις και εξετάσεις για «μη πλήρη φοίτηση» για την Γ' Λυκείου και Τεχνικών Σχολών
27 Μαΐου	Λήξη μαθημάτων β' τετραμήνου για το Γυμνάσιο, και την Α' και Β' Λυκείου και Τεχνικών Σχολών
30 Μαΐου - 6 Ιουνίου	Εξεταστική περίοδος β' τετραμήνου για το Γυμνάσιο, και την Α' και Β' Λυκείου και Τεχνικών Σχολών
9 - 10 Ιουνίου	Β' σειρά εξετάσεων β' τετραμήνου για το Γυμνάσιο, και την Α' και Β' Λυκείου και Τεχνικών Σχολών
8 - 17 Ιουνίου	Περίοδος υποστηρικτικής/ ενισχυτικής διδασκαλίας για το Γυμνάσιο, και την Α' και Β' Λυκείου και Τεχνικών Σχολών
21 - 23 Ιουνίου	Ανεξετάσεις και εξετάσεις για «μη πλήρη φοίτηση» για το Γυμνάσιο, και την Α' και Β' Λυκείου και Τεχνικών Σχολών
8 - 28 Ιουνίου (3 εβδομάδες)	Παγκύπριες Εξετάσεις Πρόσβασης στα Πανεπιστήμια (ΠΕΠ) (ο χρόνος των 3 εβδομάδων θα είναι επαρκής δεδομένου ότι θα μειωθεί ο αριθμός των εξεταζομένων μαθημάτων πρόσβασης)
20 - 22 Ιουνίου	Κατατακτήριες Εξετάσεις
24 Ιουνίου	Εξαγωγή αποτελεσμάτων Ανεξετάσεων και Κατακτηρίων Εξετάσεων
27 - 28 Ιουνίου	Τελικές εγγραφές μαθητών Γυμνασίων, Λυκείων και Τεχνικών Σχολών
30 Ιουνίου	Τέλος σχολικής χρονιάς

5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΠΑΓΚΥΠΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΣΚΟΠΟΥΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ (ΠΕΠ) ΣΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ (ΑΑΕΙ) ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Αναφορικά με τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών και του περιεχομένου των Παγκύπριων Εξετάσεων για σκοπούς πρόσβασης (ΠΕΠ) στα Δημόσια Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΑΕΙ) Κύπρου και Ελλάδας, που θα διενεργούνται από την Υπηρεσία Εξετάσεων, η Επιτροπή ΠΕ μελέτησε τις εισηγήσεις που έχει κατά καιρούς υποβάλει για το θέμα η Υπηρεσία Εξετάσεων, όπως και την πρόταση του Επιστημονικού Συμβουλίου Εξετάσεων για τον εκσυγχρονισμό των εξετάσεων και, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις και τους προβληματισμούς του Υπουργού, κατέληξε στα ακόλουθα συμπεράσματα.

Η Επιτροπή ΠΕ πιστεύει ότι ο εκσυγχρονισμός των διαδικασιών των Παγκύπριων Εξετάσεων προϋποθέτει απαραίτητα την αναβάθμιση της Υπηρεσίας Εξετάσεων όσον αφορά τη δομή, τη στελέχωση και τη στέγαση, όπως και τον επαναπροσδιορισμό των αρμοδιοτήτων της εν λόγω Υπηρεσίας. Η παρούσα Πρόταση, όπως και η Πρόταση του Επιστημονικού Συμβουλίου Εξετάσεων, θεωρεί ότι ο αναβαθμισμένος ρόλος που καλείται η Υπηρεσία Εξετάσεων να επιτελέσει προϋποθέτει την ανεξαρτητοποίησή της και τη μετεξέλιξή της σε Κέντρο Αξιολόγησης σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ανάλογων Κέντρων Αξιολόγησης.

Βάσει της πρότασης της Επιτροπής για διαχωρισμό των Παγκύπριων Εξετάσεων σε ΠΕΑ και ΠΕΠ, οι Παγκύπριες Εξετάσεις για σκοπούς πρόσβασης (ΠΕΠ) θα αφορούν την κατανομή των θέσεων στα ΑΑΕΙ της Κύπρου και των θέσεων που προσφέρονται στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της Ελλάδας. Επομένως, η Υπηρεσία Εξετάσεων βάσει των αποτελεσμάτων των υποψηφίων θα συνεχίσει τη χορήγηση του «Πιστοποιητικού Πρόσβασης» και του «Γενικού Βαθμού Κατάταξης» και θα διενεργεί την κατανομή των θέσεων στα ΑΑΕΙ της Κύπρου.

Διευκρινίζεται ότι στις ΠΕΠ θα έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν οι μαθητές Δημοσίων ή και Ιδιωτικών Σχολείων, οι οποίοι έχουν επιτύχει στις εξετάσεις για σκοπούς απόλυσης (ΠΕΑ) και δεν υστερούν στα υπό εξέταση μαθήματα. Επίσης στις

ΠΕΠ θα έχουν δικαίωμα συμμετοχής και οι απόφοιτοι των Ιδιωτικών Σχολείων παρομοίου τύπου, οι οποίοι δεν έχουν παρακαθήσει στις ΠΕΑ .

5.1 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΘΕΜΑΤΟΘΕΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η διαδικασία θεματοθέτησης (καταρτισμός των εξεταστικών δοκιμίων) αποτελεί το σημαντικότερο κομμάτι διασφάλισης της εγκυρότητας και αξιοπιστίας των ΠΕ, ώστε αυτές να επιτύχουν τον βασικό σκοπό τους, δηλαδή, την εισαγωγή των ικανότερων στις σχολές Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Κύπρου και της Ελλάδας βάσει των δηλωμένων επιλογών τους.

Ο Περί Διεξαγωγής των Παγκύπριων Εξετάσεων Νόμος 22(Ι)/2006 προβλέπει τη σύσταση Επιτροπής Θεματοθετών (ΕΘ), η οποία έχει την ευθύνη της ετοιμασίας έγκυρων και αξιόπιστων εξεταστικών δοκιμίων για κάθε μάθημα βάσει της εξεταστέας ύλης, η οποία καθορίζεται από την αρμόδια αρχή και δημοσιεύεται στον Οδηγό Παγκύπριων Εξετάσεων που εκδίδεται από την Υπηρεσία Εξετάσεων κάθε έτος. Επιπλέον, η ΕΘ έχει την ευθύνη της ετοιμασίας των λύσεων, των οδηγιών βαθμολόγησης προς τους βαθμολογητές και γενικότερα την επίβλεψη της διαδικασίας για αποφυγή λαθών ή παραλείψεων, όπως και την επίβλεψη της διαδικασίας πολλαπλασιασμού και τοποθέτησης των εξεταστικών δοκιμίων σε φακέλους ασφαλείας. Στον σχετικό Νόμο καθορίζεται με σαφήνεια η σύνθεση των επιτροπών θεματοθέτησης, η όλη διαδικασία θεματοθέτησης, καθώς και τα όρια των «ευθυνών» των επιτροπών.

Ενώ στον σχετικό Νόμο γίνεται προσπάθεια καθορισμού ενός αξιοκρατικού πλαισίου θεματοθέτησης και βαθμολόγησης, εντούτοις διαπιστώθηκε ότι απουσιάζουν συγκεκριμένες πρόνοιες που αφορούν στη διαδικασία θεματοθέτησης και βαθμολόγησης, οι οποίες αντανακλούν στην επιστημονικότητα, εγκυρότητα και αποτελεσματικότητα των εν λόγω διαδικασιών.

Συγκεκριμένα, η υιοθέτηση της υφιστάμενης διαδικασίας θεματοθέτησης, η οποία κατέληξε να πραγματοποιείται σε ξενοδοχείο της Λευκωσίας, και η κατάρτιση των εξεταστικών δοκιμίων το προηγούμενο βράδυ πριν την εξέταση, «βάσει της πρόνοιας του άρθρου 18 (5) (α) που αναφέρει ότι η επιτροπή θεματοθετών συνέρχεται σε χώρο και χρόνο που καθορίζεται από την αρμόδια αρχή και κάτω από συνθήκες που διασφαλίζουν πλήρως το αδιάβλητο των Παγκύπριων Εξετάσεων»,

δημιουργεί πληθώρα προβλημάτων. Κυριότερο πρόβλημα αποτελεί ο καταρτισμός εξεταστικών δοκιμίων σε μια μόνο μέρα κάτω από ιδιάζουσες συνθήκες χρονικής και ψυχολογικής πίεσης, που είναι δυνατό να έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην εγκυρότητα των εξεταστικών δοκιμίων.

Επίσης, ο σχετικός Νόμος δεν προβλέπει καμιά διαδικασία ελέγχου και εξωτερικής εγκυροποίησης του εξεταστικού δοκιμίου που καταρτίζεται από την ΕΘ. Ενώ, δε, αποδίδει ευθύνη στην ΕΘ για τα κριτήρια βαθμολόγησης, εντούτοις δεν αναφέρεται με σαφήνεια στη φύση και τη μορφή αυτών των κριτηρίων.

Στο σημείο αυτό είναι πολύ σημαντικό να επισημανθεί ότι η Επιτροπή Παγκύπριων Εξετάσεων θεωρεί ως το σοβαρότερο μειονέκτημα της παρούσας διαδικασίας, σε σχέση με τον συγκριτικό σκοπό της, τον τεράστιο αριθμό εξεταζομένων μαθημάτων, αρκετά εκ των οποίων –ιδιαίτερα της Τεχνικής Εκπαίδευσης– έχουν ένα πολύ περιορισμένο αριθμό υποψηφίων. Ως αποτέλεσμα, παρατηρούνται, πέραν των πρακτικών και διαδικαστικών προβλημάτων που αναφέρονται κατά τη διεξαγωγή των Εξετάσεων, και αρκετά άλλα, τα οποία αφορούν κυρίως τη στατιστική επεξεργασία που εφαρμόζεται για την εξαγωγή του τελικού βαθμού πρόσβασης σε μαθήματα στα οποία οι υποψήφιοι είναι λιγότεροι από 50.

Βάσει των πιο πάνω, η Επιτροπή Παγκύπριων Εξετάσεων, με κύριο γνώμονα τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών και την απάλειψη των προαναφερθέντων προβλημάτων, και με στόχο την αυξημένη εγκυρότητα και αξιοπιστία των εξεταστικών δοκιμίων προτείνει την ακόλουθη διαδικασία θεματοθέτησης.

5.2 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΘΕΜΑΤΟΘΕΤΗΣΗΣ

Η θεματοθέτηση των ΠΕΠ στα ΑΑΕΙ αφορά τόσο την Υπηρεσία Εξετάσεων όσο και τις Διευθύνσεις Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης (ΔΜΓΕ) και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΔΜΤΕΕ). Για τον σκοπό αυτό θα συστήνεται τριμελής Επιτροπή Παγκύπριων Εξετάσεων Πρόσβασης (ΕΠΕΠ), της οποίας θα προεδρεύει η/ο Προϊστάμενη/ος της Υπηρεσίας Εξετάσεων και θα συμμετέχουν οι Διευθυντές Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, και ένας Επιθεωρητής του υπό εξέταση μαθήματος. Η ΕΠΕΠ θα έχει την ευθύνη της τελικής επιλογής καθορισμένου αριθμού θεματοθετών για κάθε ΕΘ, καθώς και την ευθύνη και εποπτεία της διαδικασίας θεματοθέτησης και βαθμολόγησης για σκοπούς

πρόσβασης στα ΑΑΕΙ. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει επαρκής αριθμός κατάλληλων θεματοθετών, σύμφωνα με τα καθορισμένα κριτήρια, η τριμελής ΕΠΕΠ θα έχει το δικαίωμα να ορίσει κατάλληλους θεματοθέτες, οι οποίοι θα εγκρίνονται από την αρμόδια αρχή.

Η Επιτροπή για τις ΠΕ συμφωνεί με την πρόταση του Επιστημονικού Συμβουλίου Εξετάσεων για σύσταση δύο ΕΘ –την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια– για κάθε εξεταζόμενο μάθημα, αλλά εισηγείται διαφοροποιημένο πλαίσιο εργασιών της πρωτοβάθμιας επιτροπής. Νοείται, βέβαια, ότι τα εξεταστικά δοκίμια πρέπει να εξυπηρετούν τους σκοπούς της συγκριτικής αξιολόγησης και να δίνουν τη δυνατότητα διάκρισης και επιλογής για εισδοχή στα ΑΑΕΙ.

Η πρωτοβάθμια ΕΘ θα απαρτίζεται από τουλάχιστον πέντε μέλη, όπως προνοείται και στον υφιστάμενο Νόμο. Θα συμμετέχουν, δηλαδή, ένας Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης ή Διευθυντής Δημοσίου Σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης ή ΒΔ Α΄ ή ΒΔ, όλοι της ειδικότητας του υπό εξέταση ή οικείου μαθήματος, τρεις έμπειροι εκπαιδευτικοί Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης που διδάσκουν το υπό εξέταση μάθημα (καθηγητές ή ΒΔ ή ΒΔ Α΄ ή Διευθυντές) και, όπου είναι δυνατόν, ένα μέλος του διδακτικού προσωπικού των Δημοσίων ΑΑΕΙ της Κύπρου. Η δευτεροβάθμια ΕΘ θα είναι τριμελής και θα έχει την ευθύνη του ελέγχου του τελικού εξεταστικού δοκιμίου, του Πίνακα Προδιαγραφών και του Οδηγού Διόρθωσης. Σημειώνεται ότι ο Πίνακας Προδιαγραφών θα γνωστοποιείται στους υποψηφίους κατά τον μήνα Νοέμβριο κάθε έτους. Θα αναρτάται στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Εξετάσεων, όπως και στον Οδηγό Παγκύπριων Εξετάσεων. Σε κάθε δευτεροβάθμια ΕΘ θα συμμετέχει ένας Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης ή Διευθυντής Δημοσίου Σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης ή ΒΔ Α΄ ή ΒΔ, όλοι της ειδικότητας του υπό εξέταση ή οικείου μαθήματος, ένας έμπειρος εκπαιδευτικός Δημοσίου Σχολείου Μέσης Εκπαίδευσης που διδάσκει το υπό εξέταση μάθημα (καθηγητής ή ΒΔ ή ΒΔ Α΄ ή Διευθυντής) και, όπου είναι δυνατόν, ένα μέλος του διδακτικού προσωπικού των Δημοσίων ΑΑΕΙ της Κύπρου. Όπου δεν είναι δυνατόν να συμμετέχει στις δύο επιτροπές μέλος του διδακτικού προσωπικού των Δημοσίων ΑΑΕΙ, θα αυξάνεται κατά ένα ο αριθμός των καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης.

Οι θεματοθέτες θα είναι υποχρεωμένοι να παρακολουθούν ειδικά επιμορφωτικά σεμινάρια σε θέματα αξιολόγησης που θα οργανώνει η Υπηρεσία

Εξετάσεων σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Μέσης Εκπαίδευσης και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Ακολούθως, παρατίθενται τα κριτήρια επιλογής θεματοθετών για τις ΠΕΠ, τα οποία, όπως έχει ήδη λεχθεί, θα ισχύουν και για τις ΠΕΑ.

- i. Να έχουν αναγνωρισμένη εκπαιδευτική υπηρεσία τουλάχιστον οκτώ (8) ετών.
- ii. Να διδάσκουν το υπό εξέταση μάθημα στην Γ΄ τάξη Λυκείου ή Τεχνικών Σχολών κατά το έτος που θα είναι θεματοθέτες, ή τουλάχιστον το προηγούμενο έτος.
- iii. Να έχουν διδάξει το υπό εξέταση μάθημα για τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια στην Γ΄ Λυκείου ή Τεχνικών Σχολών.
- iv. Να μην παραδίδουν φροντιστηριακά μαθήματα και να μην διδάσκουν μαθήματα των Παγκύπριων Εξετάσεων στα ΚΙΕ, στα βραδινά τμήματα των Τεχνικών Σχολών ή αλλού.
- v. Να μην έχουν μέχρι 4ου βαθμού συγγένεια εξ αίματος ή εξ αγχιστείας με υποψήφιο που θα παρακαθίσει στις Παγκύπριες Εξετάσεις
- vi. Να μην αναλαμβάνουν καθήκοντα θεματοθέτησης, όπου είναι δυνατό, σε περισσότερα από δύο (2) μαθήματα.
- vii. Να συμμετέχουν σε υποχρεωτικά σεμινάρια επιμόρφωσης που θα οργανώνονται για τον σκοπό αυτό από την Υπηρεσία Εξετάσεων του ΥΠΠ.
- viii. Να διαθέτουν εμπειρία βαθμολόγησης.
- ix. Μεταπτυχιακός τίτλος στο υπό εξέταση μάθημα ή στον τομέα της εκπαιδευτικής αξιολόγησης θα θεωρείται πρόσθετο προσόν.

Η Υπηρεσία Εξετάσεων οφείλει να καταρτίζει και να ανακοινώνει τα μέλη κάθε πρωτοβάθμιας Επιτροπής Θεματοθετών (ΕΘ), τα οποία θα εγκρίνονται από την αρμόδια αρχή κατά τον μήνα Νοέμβριο κάθε έτους, τους όρους εντολής τους. Οι όροι εντολής για τις πρωτοβάθμιες ΕΘ θα δίνονται σε κάθε μέλος ξεχωριστά. Κάθε μέλος της ΕΘ θα επιλέγει το ίδιο και θα ετοιμάζει, κάτω από συνθήκες απόλυτης εχεμύθειας και εμπιστευτικότητας, αριθμό θεμάτων κλιμακούμενης δυσκολίας και υψηλού δείκτη διάκρισης, τα οποία θα παραδίδει στην Υπηρεσία Εξετάσεων δέκα μέρες πριν τις εξετάσεις. Ο αριθμός των ζητούμενων θεμάτων θα καθορίζεται ανάλογα με τη

φύση του εξεταζομένου μαθήματος και τη μορφή του τελικού εξεταστικού δοκιμίου. Στόχος θα είναι η συγκέντρωση τουλάχιστον δεκαπλάσιου αριθμού θεμάτων για κάθε εξεταζόμενο μάθημα. Κάθε θεματοθέτης οφείλει, επίσης, να παραδίδει στην Υπηρεσία Εξετάσεων για κάθε θέμα εκτίμηση για τον βαθμό δυσκολίας του, καθώς και Οδηγό Διόρθωσης, που θα περιλαμβάνει τη λύση ή τις λύσεις και τον τρόπο βαθμολόγησης.

Διευκρινίζεται ότι τα μέλη της πρωτοβάθμιας ΕΘ θα παραδίδουν κλειστά σε φακέλους ασφαλείας τα προτεινόμενα θέματα στην/στον Προϊστάμενη/ο της Υπηρεσίας Εξετάσεων, η/ο οποία/ος τέσσερις μέρες πριν την εξέταση κάθε μαθήματος θα συγκαλεί συνεδρία της δευτεροβάθμιας ΕΘ, στην οποία θα παραδίδει όλα τα θέματα που θα έχει προετοιμάσει η πρωτοβάθμια ΕΘ. Η διεκπεραίωση των εργασιών της δευτεροβάθμιας ΕΘ θα πρέπει να γίνεται σε κατάλληλο χώρο και κάτω από συνθήκες ασφαλείας. Σημειώνεται ότι η υφιστάμενη διαδικασία θεματοθέτησης γίνεται σε ξενοδοχείο της Λευκωσίας και επιτηρείται από ιδιωτική ασφάλεια. Το ΥΠΠ διαθέτει σημαντικό κονδύλι για την ενοικίαση του ξενοδοχείου κάθε χρόνο, ενώ το Πανεπιστήμιο Κύπρου απαιτεί την πληρωμή υψηλού ενοικίου για τους χώρους του, που βάσει της υφιστάμενης, και πάλι, διαδικασίας χρησιμοποιούνται ως Συντονιστικό Κέντρο Βαθμολόγησης των ΠΕ.

Το ΥΠΠ, βάσει του ποσού που ήδη δαπανείται για τον συγκεκριμένο σκοπό, θα μπορούσε να επενδύσει σε κατάλληλο και ασφαλή χώρο στέγασης της Υπηρεσίας Εξετάσεων, που θα περιέχει δωμάτιο ασφαλείας για τους σκοπούς θεματοθετήσεων της Υπηρεσίας, χώρους συντονισμών και βαθμολόγησης, όπως και ασφαλείς χώρους φύλαξης των εξυπηρετητών (servers) της Υπηρεσίας Εξετάσεων, καθώς και των γραπτών των υποψηφίων.

Η δευτεροβάθμια ΕΘ θα έχει ως όρους εντολής τον λεπτομερή έλεγχο των θεμάτων, ώστε να διασφαλίζεται η ορθότητα, η εγκυρότητα, η αξιοπιστία, όπως και η συμφωνία τους με την ύλη, και άλλους όρους που αναφέρονται στον σχετικό Νόμο και στον Οδηγό Παγκύπριων Εξετάσεων. Κατόπιν ενδεδειχένου ελέγχου των θεμάτων η δευτεροβάθμια ΕΘ θα παραδίδει στην/στον Προϊσταμένη/ο της Υπηρεσίας Εξετάσεων τα θέματα που κρίνει ότι είναι κατάλληλα για να περιληφθούν στο τελικό εξεταστικό δοκίμιο. Σημειώνεται ότι το τελικό εξεταστικό δοκίμιο θα καταρτίζεται βάσει ειδικού λογισμικού μια μέρα πριν την εξέταση του συγκεκριμένου μαθήματος. Στο πρόγραμμα του λογισμικού θα καταχωρούνται όλα τα επιλεγόμενα από τη

δευτεροβάθμια ΕΘ θέματα και ακολούθως, βάσει των ειδικών παραμέτρων που θα εμπεριέχει το λογισμικό για κάθε ερώτηση, θα εκτυπώνεται το τελικό εξεταστικό δοκίμιο. Η τριμελής δευτεροβάθμια ΕΘ θα έχει την ευθύνη του τελικού ελέγχου του εξεταστικού δοκιμίου, του Πίνακα Προδιαγραφών, όπως και του Οδηγού Διόρθωσης του εξεταστικού δοκιμίου. Θα έχει, επίσης, την ευθύνη πολλαπλασιασμού και ελέγχου της τοποθέτησης των εξεταστικών δοκιμίων σε φακέλους ασφαλείας ανά αίθουσα εξέτασης και ανά Εξεταστικό Κέντρο. Στο παρόν στάδιο η Επιτροπή ΠΕ εισηγείται τη συνέχιση της υφιστάμενης διαδικασίας για αποστολή των εξεταστικών δοκιμίων στα Εξεταστικά Κέντρα παγκύπρια. Εν τω μεταξύ, η Υπηρεσία Εξετάσεων θα ενδιατρίψει περαιτέρω στην αρχική μελέτη που ήδη έχει ετοιμάσει για την ασφαλή ηλεκτρονική αποστολή των εξεταστικών δοκιμίων στα Εξεταστικά Κέντρα, ώστε να είναι δυνατή η πλήρης διασφάλιση της διαδικασίας, προτού γίνει εισήγηση εφαρμογής της στην αρμόδια αρχή.

5.3 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ

Η επιλογή των βαθμολογητών θα γίνεται βάσει διαδικασιών που θα καθορίζει η Υπηρεσία Εξετάσεων με εσωτερικούς κανονισμούς σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Μέσης Εκπαίδευσης. Τα κριτήρια επιλογής βαθμολογητών για τις ΠΕΠ είναι τα ακόλουθα:

- i. Να έχουν αναγνωρισμένη εκπαιδευτική υπηρεσία τουλάχιστον πέντε (5) ετών
- ii. Να διδάσκουν το υπό εξέταση μάθημα στην Γ΄ Λυκείου ή Τεχνικών Σχολών κατά το έτος που θα είναι θεματοθέτες, ή τουλάχιστον το προηγούμενο έτος.
- iii. Να έχουν διδάξει το υπό εξέταση μάθημα για τουλάχιστον πέντε (5) χρόνια στην Γ΄ Λυκείου ή Τεχνικών Σχολών.
- iv. Να μην παραδίδουν φροντιστηριακά μαθήματα και να μην διδάσκουν μαθήματα των Παγκύπριων Εξετάσεων στα ΚΙΕ, ή στα βραδινά τμήματα των Τεχνικών Σχολών, ή αλλού.
- v. Να μην έχουν μέχρι 4ου βαθμού συγγένεια εξ αίματος ή εξ αγχιστείας με υποψήφιο που θα παρακαθίσει στις Παγκύπριες Εξετάσεις.
- vi. Να μην αναλαμβάνουν καθήκοντα βαθμολόγησης, όπου είναι δυνατό, σε περισσότερα από δύο (2) μαθήματα.
- vii. Να συμμετέχουν σε υποχρεωτικά σεμινάρια επιμόρφωσης που θα οργανώνονται για τον σκοπό αυτό από την Υπηρεσία Εξετάσεων του ΥΠΠ.

Η Υπηρεσία Εξετάσεων, σε συνεργασία με τις Διευθύνσεις Μέσης Εκπαίδευσης και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, θα καθορίζει, επίσης, τις διαδικασίες επιμόρφωσης των βαθμολογητών. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι είναι απαραίτητη η συνεχής και συστηματική εκπαίδευση και επιμόρφωση των βαθμολογητών, ώστε να διασφαλίζεται η επάρκειά τους. Για τον σκοπό αυτό η επιμόρφωση των βαθμολογητών θα ξεκινά από το φθινόπωρο κάθε έτους. Τα επιμορφωτικά σεμινάρια, τα οποία θα έχουν βιωματική μορφή, θα περιλαμβάνουν και δοκιμαστική διόρθωση γραπτών, η οποία θα καταλήγει στη δημιουργία στατιστικού προφίλ για κάθε ένα βαθμολογητή ξεχωριστά. Η πιστοποίηση της επάρκειας κάθε βαθμολογητή θα ανανεώνεται ετησίως και θα του δίνει τη δυνατότητα να συνεχίζει να ανήκει στο μητρώο των βαθμολογητών της Υπηρεσίας Εξετάσεων.

Όλα τα γραπτά θα διορθώνονται, όπως και στην παρούσα διαδικασία, από δύο βαθμολογητές, οι οποίοι θα υποβάλλονται και σε δοκιμαστική διόρθωση γραπτών. Στην περίπτωση που θα διαπιστωθεί ότι ένας βαθμολογητής παρουσιάζει σοβαρή απόκλιση από τους υπόλοιπους η Υπηρεσία Εξετάσεων θα τον αποκλείει από τη διαδικασία.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η ανάγκη για ύπαρξη μηχανισμών μετα-αξιολόγησης, οι οποίοι θα είναι σε θέση να προβαίνουν στον εντοπισμό και στη διόρθωση των πιθανών προβλημάτων που μπορεί να παρουσιάζονται σε σχέση με τα κριτήρια ή τα εργαλεία αξιολόγησης, αλλά και με όσους εμπλέκονται στην εφαρμογή του συστήματος των Παγκύπριων Εξετάσεων.

6. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΜΕΤΑ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η ποιότητα της αξιολόγησης είναι ιδιαίτερα σημαντική είτε πρόκειται για την αξιολόγηση ενός εκπαιδευτικού συστήματος στην ολότητά του, είτε πρόκειται για την αξιολόγηση ενός μέρους του, ή μιας εκπαιδευτικής δραστηριότητας ή ενός μέτρου που λαμβάνεται. Δεν είναι δεδομένο ότι κάθε σύστημα αξιολόγησης είναι σχεδιασμένο απολύτως ορθά ή ότι ο τρόπος εφαρμογής του είναι ο προβλεπόμενος με βάση τον σχεδιασμό του.

Ανεξαρτήτως της προσπάθειας που καταβάλλεται, σε οποιαδήποτε απόπειρα μέτρησης εμπεριέχεται το στοιχείο του σφάλματος (Cronbach, 1990). Τα σφάλματα

αυτά μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για βελτίωση εφόσον γίνουν προσπάθειες εντοπισμού τους. Το σύστημα μετα-αξιολόγησης αποσκοπεί στον εντοπισμό των προβλημάτων, των ασαφειών και της ασυνέπειας που μπορεί να παρουσιάζονται σε σχέση με τα κριτήρια ή τα εργαλεία αξιολόγησης, αλλά και με όσους καλούνται να εφαρμόσουν το σύστημα των Παγκύπριων Εξετάσεων (π.χ., θεματοθέτες, διορθωτές, υπεύθυνοι για την επεξεργασία των δεδομένων), με στόχο να βελτιώνεται το ίδιο το σύστημα και οι δεξιότητες όσων εμπλέκονται σε αυτό. Συγκεκριμένα, μετά το πέρας της διαδικασίας των εξετάσεων είναι απαραίτητη η ανάλυση και επεξεργασία των αποτελεσμάτων της κάθε εξέτασης, ούτως ώστε να εντοπιστεί η εσωτερική αξιοπιστία, οι διάφορες μορφές εγκυρότητας και οι δείκτες διάκρισης και δυσκολίας των θεμάτων που περιλαμβάνουν τα εξεταστικά δοκίμια, και να διαφανεί κατά πόσο το κάθε εξεταστικό δοκίμιο εξυπηρετεί τον σκοπό για τον οποίο κατασκευάστηκε (για σκοπούς απόλυσης ή για σκοπούς πρόσβασης στα ΑΑΕΙ).

Συγκεκριμένα, για κάθε μηχανισμό αξιολόγησης είναι σημαντικό να εξεταστεί η εσωτερική αξιοπιστία του εξεταστικού δοκιμίου (internal reliability of each scale) και η συνέπεια στη βαθμολόγηση των διαφόρων θεμάτων που περιλαμβάνει (π.χ. inter-rater reliability). Στην περίπτωση, όμως, της διαμορφωτικής αξιολόγησης (ΠΕΑ) πρέπει να εξεταστεί επιπλέον και η εγκυρότητα γνωρίσματος (construct validity), ώστε να μπορεί να γίνει ανάλυση των ιδιαίτερων αναγκών κάθε μαθητή. Επίσης, θα πρέπει να εξετάζεται και η αντιπροσωπευτικότητα κάθε εξεταστικού δοκιμίου σε σχέση με τον Πίνακα Προδιαγραφών και με το Αναλυτικό Πρόγραμμα (περιεχόμενο, δείκτες επάρκειας). Με τον τρόπο αυτό θα μπορούν να εντοπιστούν οι ενότητες του αναλυτικού προγράμματος στις οποίες χρειάζεται να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση για να επιτευχθεί βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, αλλά και τυχόν προβλήματα σε σχέση με τη δομή και την παρουσίαση της κάθε ενότητας. Συνεπώς, τα αποτελέσματα της διαδικασίας μετα-αξιολόγησης του διαμορφωτικού μηχανισμού αξιολόγησης αναμένεται να χρησιμοποιηθούν από το ΥΠΠ για αναδιαμόρφωση της διδακτέας ύλης που περιλαμβάνεται στα αναλυτικά προγράμματα, στην περίπτωση που διαφανεί πως κάποια θέματα παρουσιάζουν προβλήματα. Παράλληλα, τα αποτελέσματα θα καταδείξουν γνωστικές περιοχές στις οποίες είναι πιθανόν οι εκπαιδευτικοί να χρειάζονται περαιτέρω στήριξη, μέσω της δημιουργίας επιπρόσθετου διδακτικού/βοηθητικού υλικού ή/και στοχευμένης επιμόρφωσης. Τέλος, είναι απαραίτητο να εξετάζεται η ερμηνευτική εγκυρότητα (interpretive

validity) κάθε εξεταστικού δοκιμίου, ώστε να διαφανεί ο τρόπος αξιοποίησης των αποτελεσμάτων από τους εκπαιδευτικούς.

Στην περίπτωση της συγκριτικής αξιολόγησης (ΠΕΠ) θα πρέπει να εξετάζεται κυρίως η προβλεπτική εγκυρότητα (predictive validity) των εξεταστικών δοκιμίων, αφού αυτή αποκαλύπτει και την πραγματική αξία ενός μηχανισμού συγκριτικής αξιολόγησης. Τονίζεται ότι ένα σύστημα συγκριτικής αξιολόγησης που δεν έχει ικανοποιητική προβλεπτική εγκυρότητα είναι επικίνδυνο και άρα χρειάζεται άμεση βελτίωση, αφού ένα τέτοιο δεδομένο θέτει υπό αμφισβήτηση την εγκυρότητα των κριτηρίων αξιολόγησης. Είναι γι' αυτό που επιβάλλεται ο έλεγχος της προβλεπτικής εγκυρότητας των ΠΕΠ στα ΑΑΕΙ. Επιπλέον, θεωρείται απαραίτητο να γίνεται έλεγχος των δεικτών διάκρισης των θεμάτων/ ερωτήσεων που περιλαμβάνουν τα εξεταστικά δοκίμια και να εντοπίζονται ερωτήσεις και θέματα που ήταν λιγότερο κατάλληλα για έναν μηχανισμό συγκριτικής αξιολόγησης. Τα αποτελέσματα αυτά θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς επιμόρφωσης των θεματοθετών. Τέλος, η εξέταση της συνέπειας των βαθμολογητών σε κάθε θέμα ξεχωριστά θα επιτρέψει τον εντοπισμό τυχόν αδυναμιών στον Οδηγό Διόρθωσης, καθώς και την εξέταση τρόπων βελτίωσής του. Τα αποτελέσματα αυτά θα μπορούν, επίσης, να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς επιμόρφωσης, τόσο των θεματοθετών όσο και των βαθμολογητών.

Υπεύθυνη για την καταχώρηση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων και τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων, η οποία θα αξιοποιηθεί για σκοπούς μετα-αξιολόγησης, προτείνεται να είναι η Υπηρεσία Εξετάσεων. Αφού δημιουργηθεί η βάση δεδομένων και ολοκληρωθεί η ανάλυση των δεδομένων, τα συμπεράσματα θα πρέπει να αναρτώνται στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Εξετάσεων. Με τον τρόπο αυτό θα έχουν πρόσβαση στα στοιχεία που αφορούν στην ποιότητα των μηχανισμών αξιολόγησης του ΥΠΠ οι ενδιαφερόμενοι μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, ακαδημαϊκοί κ.ά. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη μεγαλύτερης διαφάνειας και εποικοδομητικού προβληματισμού, για βελτίωση τόσο της εξέτασης όσο και της διδασκαλίας κάθε μαθήματος. Σε ό,τι αφορά στον βαθμό συνέπειας των βαθμολογητών, η ανάλυση θα γίνεται προτού εξαχθούν οι βαθμοί, ώστε να είναι δυνατός ο έγκαιρος εντοπισμός των βαθμολογητών που έχουν βαθμολογήσει με ασυνέπεια. Όλα τα γραπτά των συγκεκριμένων βαθμολογητών θα πρέπει να κατανέμονται στους υπόλοιπους βαθμολογητές προς επαναβαθμολόγηση, για την αποφυγή σφαλμάτων στη βαθμολόγηση. Οι βαθμολογητές αυτοί δεν θα καλούνται

ξανά για βαθμολόγηση γραπτών, εκτός και αν παρακολουθήσουν στο μέλλον επιμορφωτικά σεμινάρια και διαφανεί από το στατιστικό προφίλ που θα εξαχθεί βελτίωση των ικανοτήτων τους. Κατά ανάλογο τρόπο θα ελέγχονται τα θέματα των εξεταστικών δοκιμίων της διαμορφωτικής αξιολόγησης. Ο έλεγχος θα αφορά την αντιπροσωπευτικότητα και τον βαθμό δυσκολίας των εξεταστικών δοκιμίων. Στην μετα-αξιολόγηση θα περιλαμβάνονται εισηγήσεις που θα αφορούν στη βελτίωση τόσο των ικανοτήτων των θεματοθετών όσο και των αναλυτικών προγραμμάτων και του διδακτικού υλικού κάθε μαθήματος.

Εκ των ανωτέρω είναι εμφανές ότι η διαδικασία της μετα-αξιολόγησης μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη και πιο εμπειριστατωμένη λήψη αποφάσεων από το ΥΠΠ, τόσο για θέματα ποιοτικής αναβάθμισης των εξετάσεων που διενεργούνται, όσο και για θέματα που αφορούν αλλαγές στο Εκπαιδευτικό Σύστημα και που θα στοχεύουν στην επίτευξη υψηλών μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Βιβλιογραφία

- American Educational Research Association (AERA), American Psychological Association (APA), & National Council on Measurement in Education (NCME) (1999). *Standards for educational and psychological testing*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Antoniou, P. (2012). The Short- and Long- term Effects of Secondary Schools upon Students' Academic Success and Development. *Educational Research and Evaluation*, 18 (7), 621- 640.
- Black, P., & Wiliam, D. (2009). Developing a theory of formative assessment. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 21(1), 5–31.
- Brookhart, S. M. (2004). Classroom assessment: Tensions and intersections in theory and practice. *Teachers College Record*, 106(3), 429–458.
- Brown, G. (2004). Teachers' conceptions of assessment: Implications for policy and professional development. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 11(3), 301–318.
- Brown, M. (1991). Problematic Issues in National Assessment, *Cambridge Journal of Education*, 21 (2), 215-229.
- Christoforidou, M., Kyriakides, L., Antoniou, P., & Creemers, B.P.M. (2014). Searching for stages of teacher skills in assessment. *Studies in Educational Evaluation*, 40, 1-11.

Creemers, B. P. M., & Kyriakides, L. (2012). *Improving quality in education: Dynamic approaches to school improvement*. London and New York: Routledge.

Creemers, B. P. M., Kyriakides, L., & Antoniou, P. (2013). *Teacher professional development for improving quality of teaching*. Dordrecht, The Netherlands: Springer.

Cronbach, L.J. (3rd Ed) (1990). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.

Daugherty, R. (1995). *National Curriculum Assessment: A Review of Policy, 1987-1994*. Psychology Press.

Harlen, W., & James, M. J. (1997). Assessment and learning: Differences and relationship between formative and summative assessment. *Assessment in Education*, 4(3), 365–380.

Hattie, J. (2009). *Visible learning. A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. London: Routledge.

Êñéáêβäçò, È. (2010). Ç áðïðäëäóíáóéëüðçðá òùí Ðáãëýðñéùí ÁíãòÛóáùí ùò ìç÷áíéóííý óðäêñéðéêêðò áíéíëüãçòçò. *ÁíäÝéóçò*, 20, 48-54.

Kyriakides, L. (2005). Extending the comprehensive model of educational effectiveness by an empirical investigation. *School Effectiveness and School Improvement*, 16(2), 103–152.

Kyriakides, L., Archambault, I., & Janosz, M. (2013). Searching for stages of effective teaching: a study testing the validity of the dynamic model in Canada. *Journal of Classroom Interaction*, 48(2), 11–24.

Kyriakides, L., Christoforou, C., & Charalambous, C. Y. (2013). What matters for student learning outcomes: A meta-analysis of studies exploring factors of effective teaching. *Teaching and Teacher Education*, 36, 143–152.

Scheerens, J., Seidel, T., Witziers, B., Hendriks, M., & Doornekamp, G. (2005). *Positioning and validating the supervision framework*. Enschede/Kiel: University of Twente, Department of Educational Organisational and Management

Seidel, T., & Shavelson, R. J. (2007). Teaching effectiveness research in the past decade: The role of theory and research design in disentangling meta-analysis results. *Review of Educational Research*, 77, 454–499.

Υπηρεσιακοί φάκελοι:

(α) Παγκύπριες Ενιαίες Απολυτήριες Εξετάσεις – Γενικός φάκελος, 7.2.03.15/1-5

(β) Ενοποίηση Ενιαίων και εισαγωγικών εξετάσεων, 7.2.03.16/1-2

(γ) Παγκύπριες Ενοποιημένες Εξετάσεις – Γενικός φάκελος, 7.2.25/1-4

(δ) Παγκύπριες Ενοποιημένες Εξετάσεις – Γενικός φάκελος, 7.2.25/2

Πρόταση Επιστημονικού Συμβουλίου Εξετάσεων για εκσυγχρονισμό των εξετάσεων,
Σεπτέμβριος 2010

